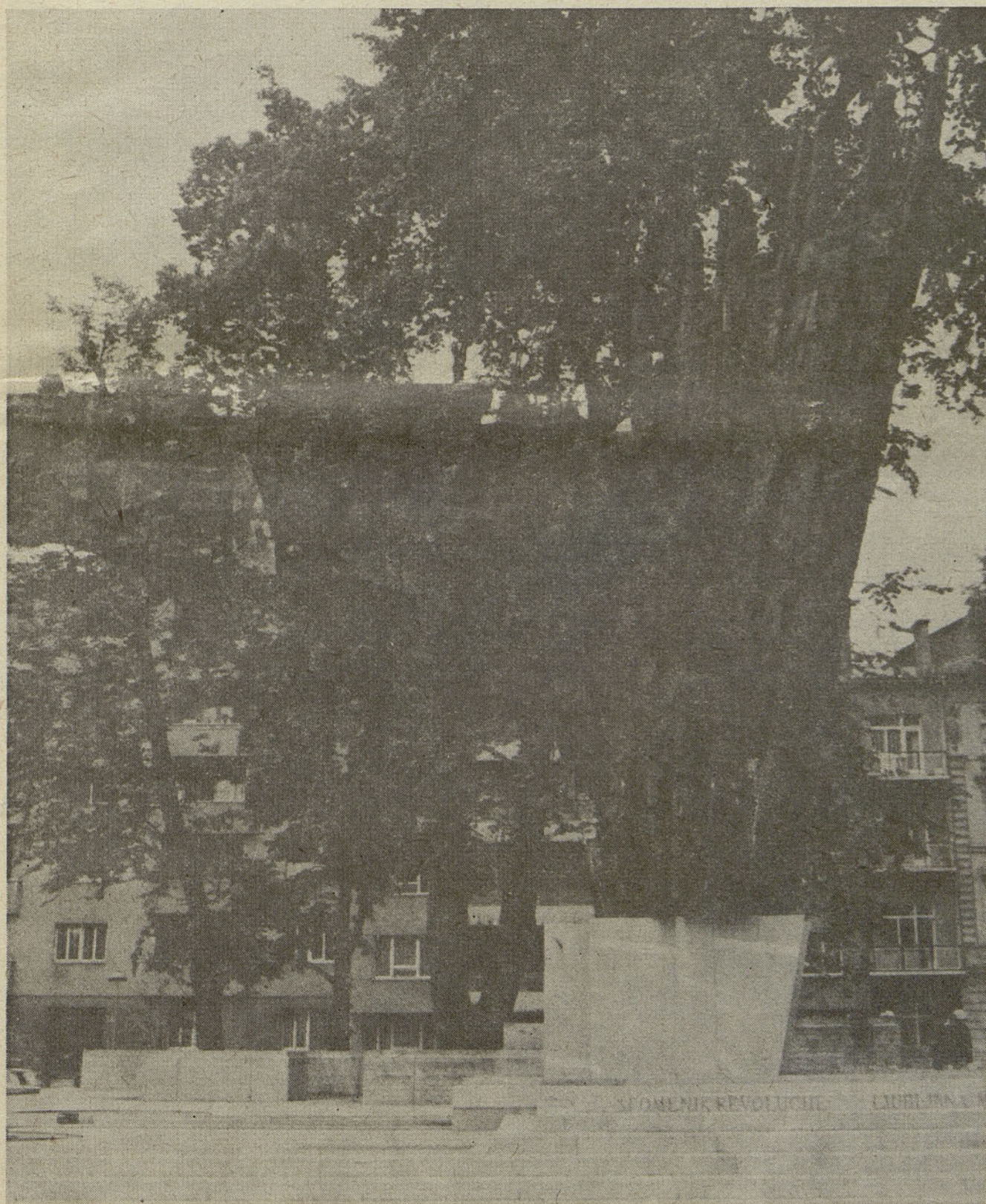

aluminij

Glasilo delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija „Boris Kidrič“ Kidričevo

Rojstvo naše nove domovine

II. zasedanje AVNOJ-a v Jajcu 29. novembra 1943 je drzno in odločno zdrobilo okove preteklosti in zaslužjenosti. Tega zgodovinskega dne se je v Jajcu zbralo 240 delegatov jugoslovanskih narodov na II. zasedanju AVNOJ-a in sprejelo za jugoslovanske narode zgodovinske in daljnosežne sklepe. Tako so sprejeli odlok o vrhovnem in zakonodajnem ter izvršilnem ljudskem predstavniškem telesu Jugoslavije in o Nacionalnem komiteju osvoboditve Jugoslavije »NKOJ«, kot začasnih organov vrhovne oblasti NOV. Odvzeli so pravice jugoslovanski vladi v tujini ter prepovedali vrnitev kralju Petru II. v domovino. Sprejeli so odločbo o graditvi Jugoslavije na federativnem načelu državne skupnosti enakopravnih narodov. Naša svoboda je bila plačana z milijoni človeških življenj in nam je zato še toliko bolj dragocena in cenjena, čeprav je mnogi še tudi danes ne vedo povsem ceniti — morda že iz določene prevzetnosti in pozabljenosti na tiste slavne in hude čase našega boja za osvoboditev za vse naše narode in narodnosti, ki danes zares živijo v zlati svobodi v sklopu naše socialistične federativne Jugoslavije.

Na II. zasedanju AVNOJ-a so bili sprejeti še nekateri drugi odloki in

(Nad. na 2. strani)

Nova livarna

Rojstvo naše nove domovine

(Nad. s 1. strani)
 sklepi, vendar so prav zgoraj naštetih osnovnih pokazatelji smeri razvoja dogodkov, ki so se začeli v Jugoslaviji nekaj let prej, v svetovni zgodovini pa več kot stoletje prej. Na svojih ramenih smo v preteklosti še kako občutili, da bi nas določeni pritiski in obrekovanja iz zahoda, kot tudi tako zloglasna informbirojevska politika iz vzhoda radi okrnili v tej naši težko priborjeni svobodi. Toda pod vodstvom našega dragega tovariša TITA in ZKJ smo s skupnimi močmi uspeli premagati vse poveljne pritisk na našo državo in dokazali sebi in celemu svetu, da smo odločni in sposobni graditi družbo, za katero nismo nikoli iskali vzorca drugje na svetu, saj nam je ta vzorec izoblikovala prav naša

šaradno osvobodilna vojna s KPJ in tovarišem TITOM na čelu. Če bi se hoteli ozreti še dalje nazaj v zgodovino, potem bi se lahko pogovarjali o dveh genialnih mislecih o Marxu in Engelsu, o pariški komuni in še o čem, saj je prav v tistih časih bil postavljen oziroma osnovan znanstveni temelj o možnosti osvoboditve delavskega razreda, tega ogromnega zaslužjenega razreda s strani peščice kapitalistov in drugih izkoriščevalcev.

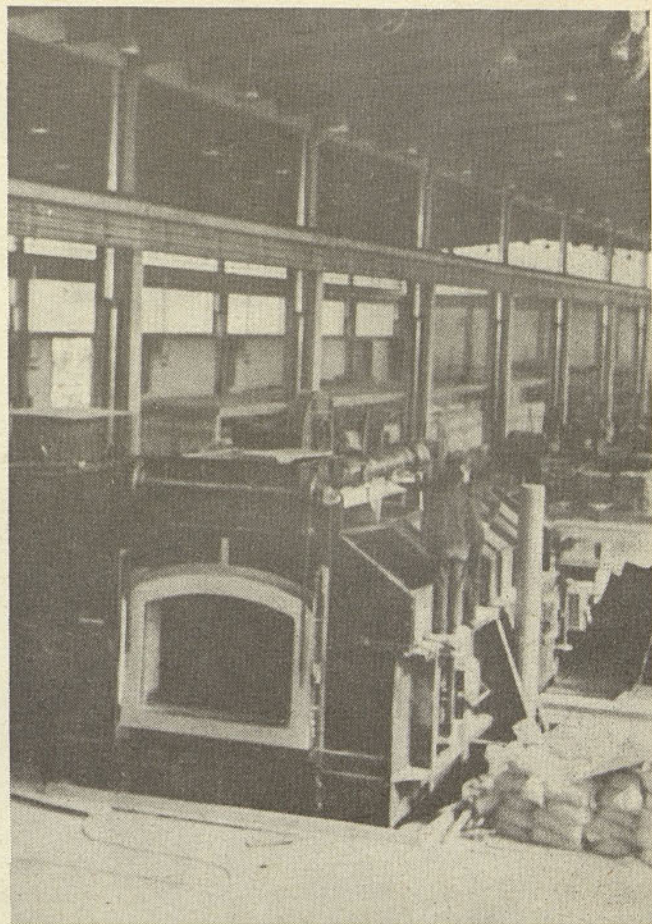
Sklepi AVNOJ-a so zrasli med NOB in revolucijo. Zapisal si jih je narod sam, kot bi temu rekel naš Cankar. Njihovo bistvo je še vedno temelj naše ustavne ureditve. Jugoslovanski narodi in narodnosti smo skupaj, ker to želimo in ker smo se za to tudi skupno bo-

rili — ne da bi bili k temu prisiljeni, ampak nam je to narekovala naša zavest in odločnost do svobode in izkoreninjenja zaslužjenosti mračne preteklosti naših narodov. V težkih poveljnih letih obnove smo vsi skupaj z ustvarjalnim delom in poletom spreminjali podobo naše domovine, s tem pa tudi samih sebe. Domovina je postajala vse lepša, bogatejša za nekaj, kar nam je manjkalo sto in tisočletja.

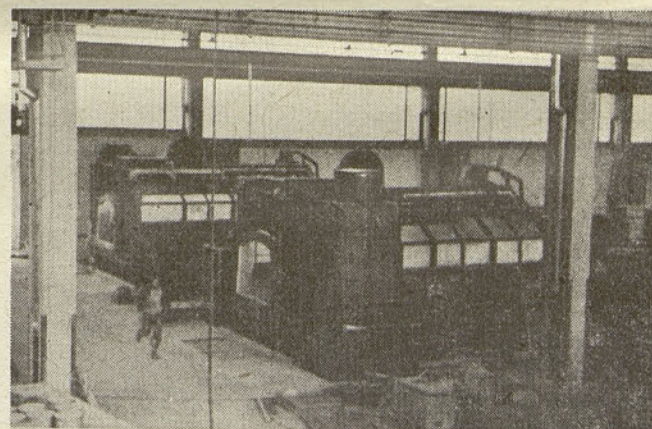
Tudi danes nadaljujemo z graditvijo naših družbenopolitičnih odnosov v katerih se mora najbolj odraziti prav delegatski sistem. Domovina, kakršno imamo danes in v kateri si želimo živeti še srečneje jutri, je zrasla iz revolucije in se rodila 29. XI. 1943 v Jajcu!

F. MEŠKO

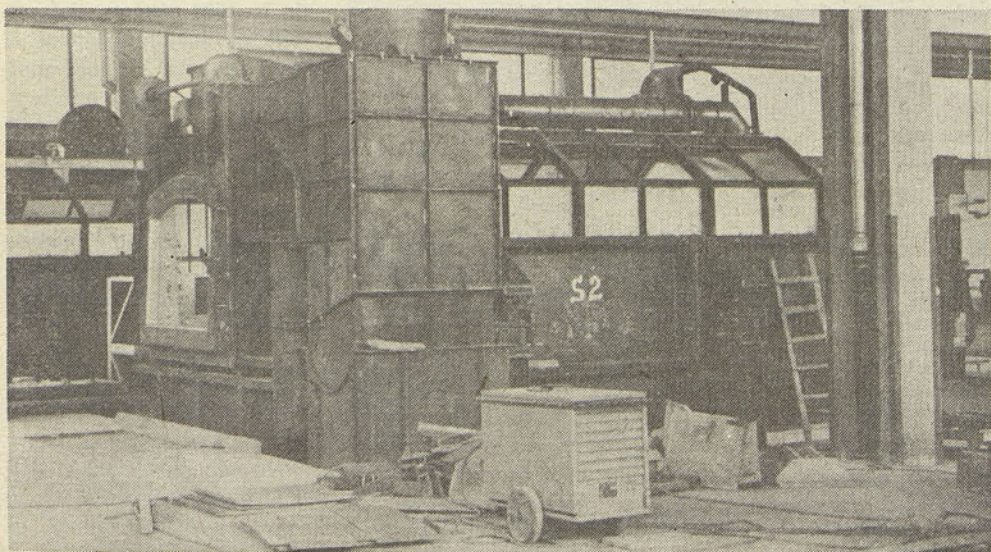
Kako je nastajala

Montaža

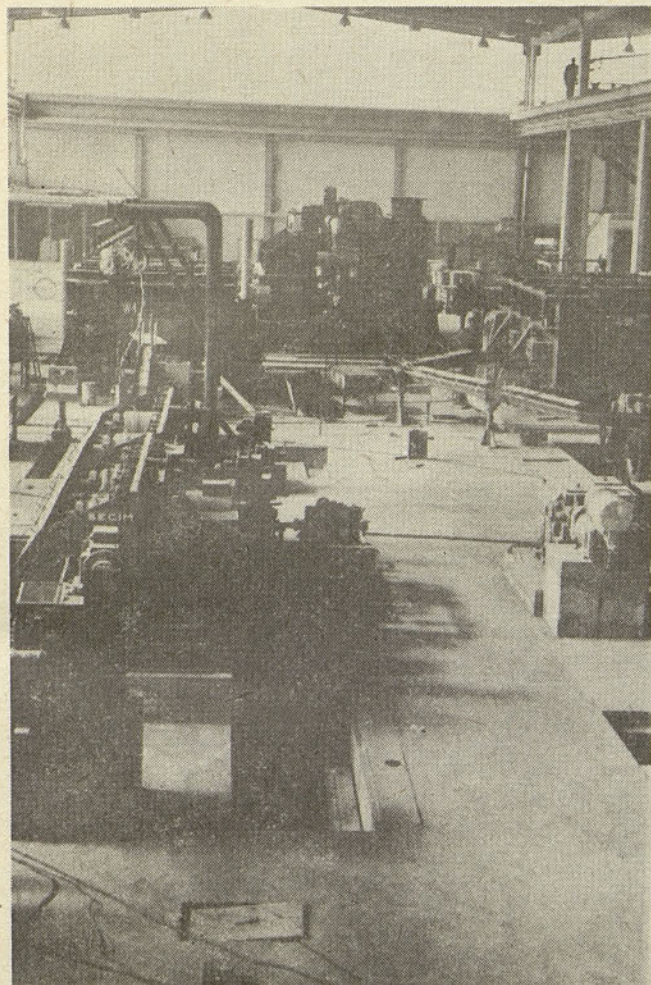
Peči

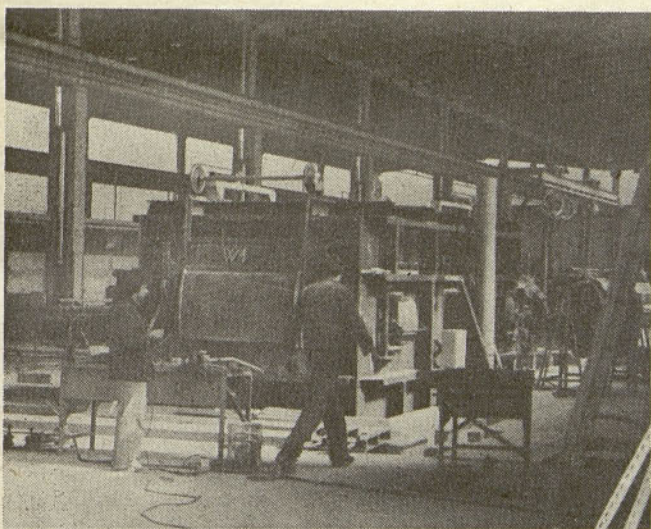
Notranjost nove livarne med gradnjo

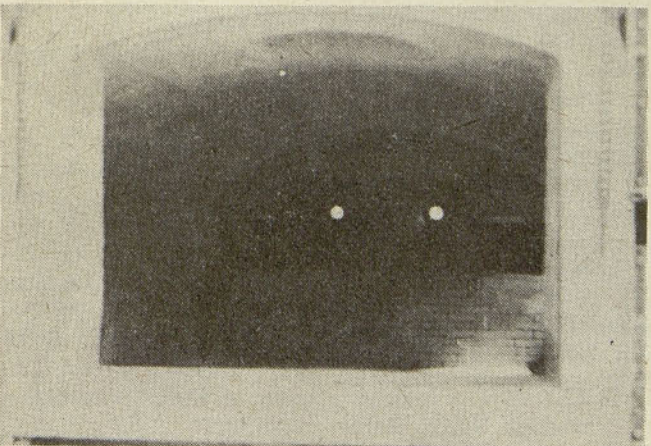
Zidarji

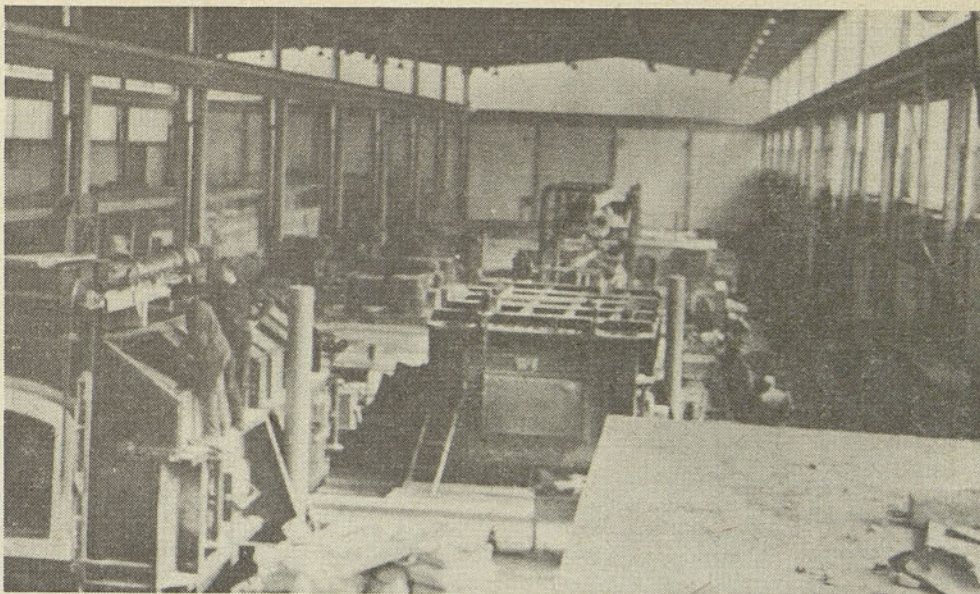
Oprema

Montaža

Gorilci. Foto: Panzalović

Oprema

Ob našem prazniku

K pred letom dni proslavljeni 25 letnici začetka proizvodnje v naši delovni organizaciji je priključeno še eno leto neprekinjenega dela naših rok.

Pretečeni čas od jubilejnega 21. novembra lani bi lahko primerjali s predhodnimi leti, posamično ali z nekajletnimi obdobji. Primerjali bi lahko dosežene rezultate dela, uspešnost poslovanja v različnih pogojih gospodarjenja, ki so bili značilni za določene časovne razmake in tako naprej. Karkoli bi nam povedale številke iz takih analiz, bi bilo premalo uporabno za našo prihodnost, ki jo moramo graditi zlasti na sedanjem gospodarskem trenutku, v zaostrenih pogojih gospodarjenja.

Bolj kot kadarkoli doslej spoznavamo, da so možnosti našega razvoja, ustvarjanja in razporejanja dohodka in osebnih

dohodkov odvisni od rezultatov našega skupnega dela. Pomeni, da sta naš posamezni odnos do dela materiala in delovnih naprav ter učinkovitost izrabe našega delovnega časa na delovnem mestu okvira, ki ju moramo izpolniti, da bi v največji meri pozitivno izkoristili naš vpliv na ustvarjanje dohodka.

Letošnji zaostreni pogoji gospodarjenja, ki se bodo glede na zaostreno mednarodno gospodarsko situacijo (poglobljeni problemi oskrbe z energijo in surovinami) nadaljevali tudi v prihodnje, zahtevajo od vseh nas splošno disciplino in samodisciplino, zlasti pa še tehnološko disciplino v delovnih procesih.

Z lastnim vzgledom pri delu obvezujemo tudi naše sodelavce in sotovariške, da nam sledijo. Kadar ugotovimo, da posameznik v naši delovni sredini ruši delovni ali

samoupravno dogovorjeni red, se ne postavljamo v vlogo zaščitnika lažne solidarnosti, ker s tem kvarimo našega sodelavca, ne pa mu pomagamo. Posledice so slabšanje odnosa do dela in slabši delovni rezultati, ki so nam vsem v škodo.

Ne le v letu 1980, v vsem nastopajočem srednjeročnem obdobju bomo vgrajevali stabilizacijsko naravnane ukrepe v naše proizvodne in razvojne programe, pri čemer je za nas življenjsko pomembna enotnost hotenj v skladu z materialnimi možnostmi in enotnost njim podrejenih akcij.

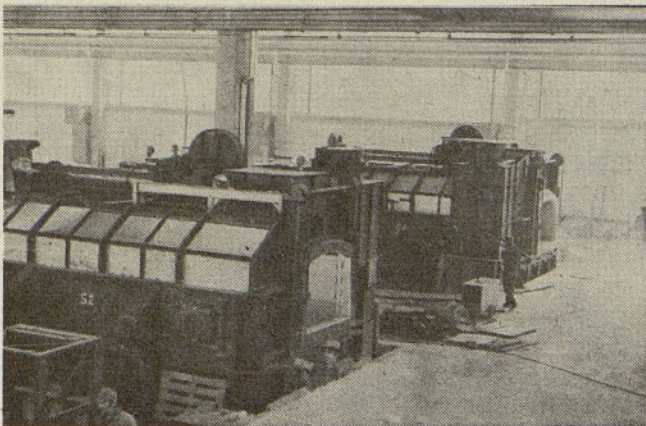
Da bi uspeli uresničiti zastavljene cilje našega razvoja, ne bo možno dovoliti izskakovanja posameznika iz dogovorjene poti dela in razvoja naše celote, tako DO TGA kot sestavljene organizacije UNIAL.

Našo skupno pot razvoja moramo še čvrsteje podpreti in se enotno truditi doseči skupno dogovorjene cilje z nepretrdnim odpravljanjem ovir, ki se nam pojavljajo.

S tem kratkim sestavkom sem želel spodbuditi k razmišljanju o našem skupnem nadaljnjem delu, ki nas naj ob obletnici našega začetka proizvodnje še bolj čvrsto poveže v celoto misli, hotenj in dela.

Vsem iskreno čestitam k prazniku naše tovarne!

Glavni direktor

Peči

Zlati znak bodo dobili

Delavski svet TGA je na seji dne 28. 10. 1980 podellil na osnovi določil 2. odstavka 13. člena pravilnika o zlatem znaku, imenovanju za častnega člana in jubilejni listini zlati znak, ki ga ob tovarniškem prazniku dobijo:

1. Janka Zajšek iz TOZD kontrola kvalitete za področje gospodarstva

2. Franc Emeršič iz TOZD proizvodnja aluminija za samoupravno področje

3. Franc Korpar iz TOZD vzdrževanje za področje ljudske obrambe in družbene samozasčite

4. Anton Kurilič iz TOZD promet za področje družbenopolitičnih dejavnosti.

Ob tovarniškem prazniku iskreno čestitamo vsem, ki so dopolnili 10, 20 in 30 let delovne dobe v TGA

SPISEK ZAPOSLENIH V TOZD TOVARNA GLINICE ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Živič Jakob, Poplatnik Jože, Florjanič Franc, Burjan Marjan, Kajič Anton.

20 LET

Brglez Jože, Bezjak Alojz, Frangeš Jernej, Furjan Anton, Hajšek Franc, Jeza Stefan, Jerenko Jože, Lampret Franc, Lovrenčič Stefan, Mesarec Ivan, Simonič Vinko, Štajner Stanko, Tominc Dragotin, Tominc Maks, Zajšek Jakob, Frank Maks, Sagadin Ivan, Bigec Viktor, Kupčič Marjan, Mojzeš Juraj.

30 LET

Gajšt Stanislav.

SPISEK ZAPOSLENIH V TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Fišer Ivan, Korže Franc, Murko Miroslav, Mesarec Stanko, Sitar Franc, Stefančič Franc, Žlaus Franc, Kores Anton.

20 LET

Hertiš Stanko, Mernik Anton, Soršak Janez, Caf Jožef, Krajnc Franc, Šimenko Stefan, Škerget Ludvik, Tili Franc, Vidovič Janez, Miložič Ivan, Hazenmali Martin, Čokl Slavko, Kosi Anton, Papdi Ivan, Tominc Franc.

30 LET

Svenšek Alojz in Toplak Jože.

SPISEK ZAPOSLENIH V TOZD PREDELAVA ALUMINIJA ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Brglez Ivan

20 LET

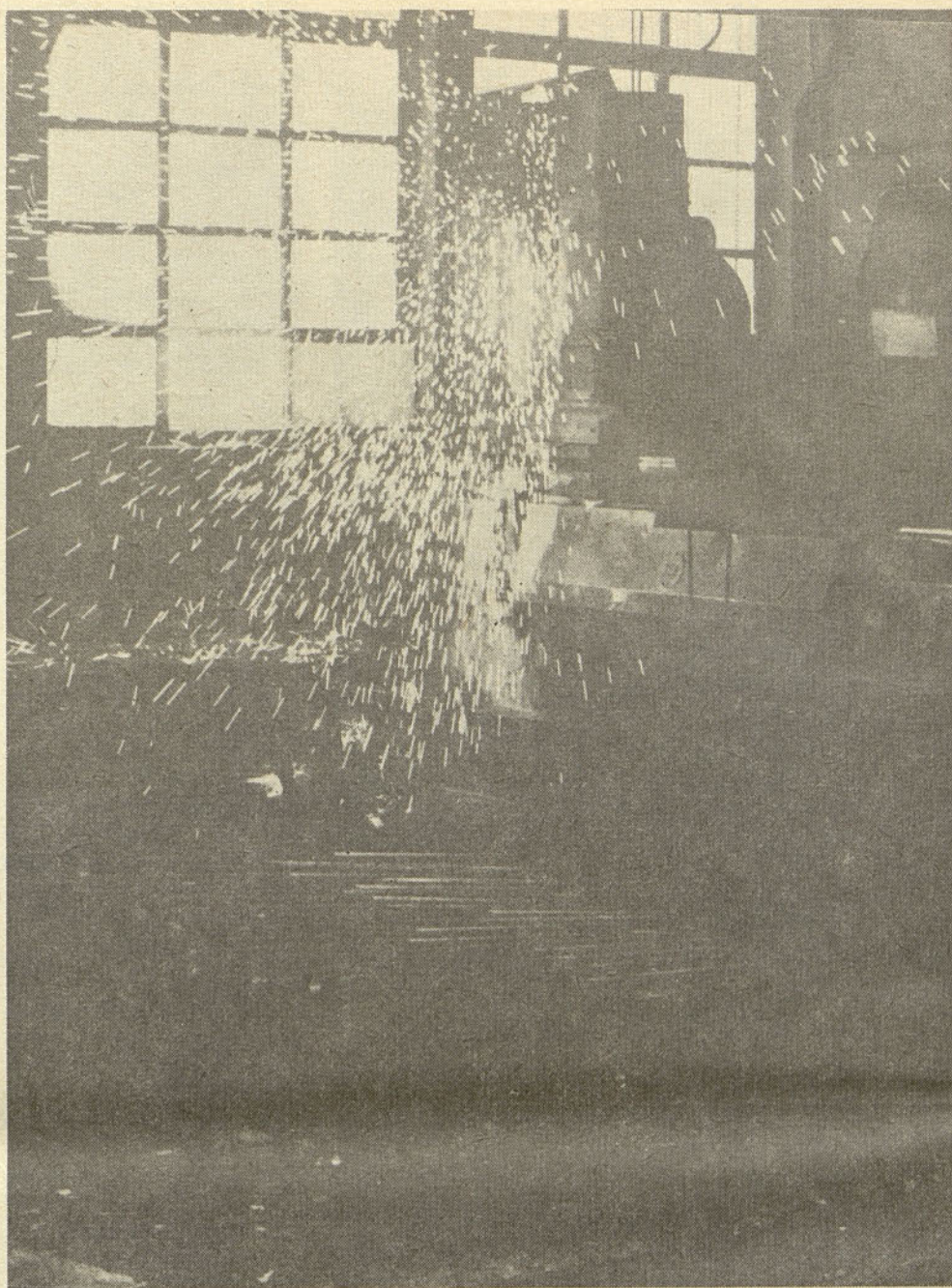
Plohl Franc in Vučkovič Josip.

30 LET

SPISEK ZAPOSLENIH V TOZD LLBK TRBOVLJE ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Čančar Jožefa, Trošt Helena, Baloh Rudolf, Čančar Jože, Hribar Martin, Borišek Drago, Grmšek Stanislav, Pajk Bojan.

Praznik

20 LET

Stanko Ana.

30 LET

SPISEK ZAPOSLENIH V TOZD VZDRŽEVANJE ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Hohnec Bruno, Jerenko Franc, Lamberger Jože, Petrovič Slobodan, Senčar Maks, Lenart Anton, Peršuh Anton, Horvat Rudi, Šmigoc Janez.

20 LET

Šibila Blaž, Šauperl Anton, Turk Franc, Fele Ludvik, Vajsbaier Franc, Ogrizek Jože, Pocajt Boltazar.

30 LET

Čelan Rudi, Hazabent Viktor, Mohorko Anton, Rampre Anton, Slešič Anton, Frigl Jožef in Paljanko.

SPISEK ZAPOSLENIH V TOZD PROMET ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Intihar Alojz in Malovič Miroslav.

20 LET

Dominc Franc, Kajzersberger Stefan, Križanec Ivan, Rajh Jožef, Simonič Ivan, Korpič Jože, Kšela Ignac, Ornik Franc, Pulko Janez, Širec Ivan, Zagorščak Josip in Maroh Vincenc.

30 LET

SPISEK ZAPOSLENIH V TOZD KONTROLA KVALITETE ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Drevenšek Vinko, Zafošnik Anton in Škrinjar Herman.

20 LET

Krajnc Janez, Kodeša Hildegarda, Stiplovšek Vida, Vidovič Slavoljub in Verblach Terezija.

30 LET

SPISEK ZAPOSLENIH V DELOVNI SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB ZA JUBILEJNE LISTINE

10 LET

Štebih Antonija, Bregar Jože, Kolarič Dušan, Turk Frančiška, Toplak Emilija in Zajšek Franja.

20 LET

Jamnik Anton, Lejko Franc, Simonič Adolf, Kuret Veronika, Kropec Peter, Topolovec Katia, Terbuc Janez, Musić Said, Hernec Janez, Kmetec Katarina, Inkret Danica in Košir Doroteja.

30 LET

Stupan Katarina in Kolarič Branko.

Cevovod pri novi livarni

Načrtujemo naš jutri

Če hočem uvodoma zapisati o naslednjih nekaj vrsticah tega sestavka, potem bi edino lahko rekli le to, da si dober in umen gospodar planira že vnaprej kaj bo v prihodnje leto sejal in od česa bo imel za svoje opravljeno delo tudi največji doprinos in plačilo.

Tako nekako bi lahko rekli tudi za načrtovanje našega jutrišnjega dne, za katerega si vsi želimo le to, da bi bil čim uspešnejši in donosnejši, kar pa je seveda še kako pogojeno z rezultati našega opravljenega dela in seveda tudi uspeha od tega dela. To jesen smo namreč sredi snovanj in načrtov, ko v široki javni razpravi načrtujemo našo perspektivo in naše bodoče delo, ki mora prinesiti tudi vidne rezultate. V srednjeročno načrtovanje pa moramo iti seveda strpno in s širokimi razgledi, saj gre tudi za našo bodočo perspektivo.

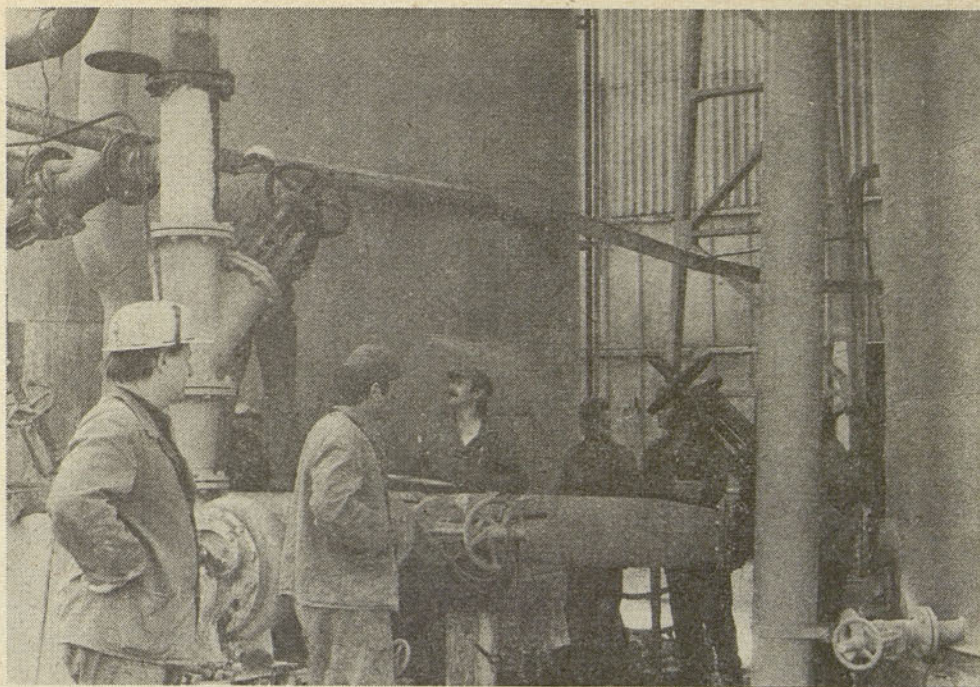
Ko razpravljamo o naši bodoči usmeritvi, ko govorimo o predvidenih velikih investicijah se vsemu sedaj pridružujejo še analize srednjeročnega načrta katerega leto je že pred nami in od katerega si tudi pri nas v delovni organizaciji mnogo obetamo.

Dobro se zavedamo da moramo to jesen znati, videti in računati naprej za

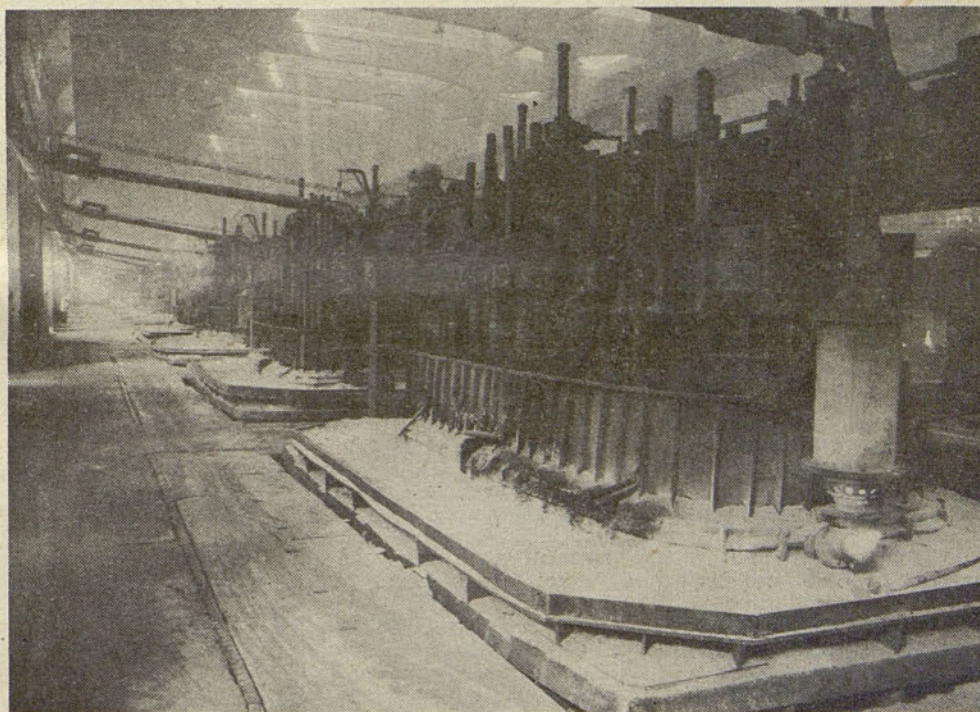
je 1981—1985 smo lahko ugotovili, da je gradiva za razpravo ogromno, da je v istem morje morečih števil, ki so našemu delavcu zares nerazumljive in si jih ni moč pojasniti, kako se šele za tiste odločati.

Ko smo podrobneje pregledovali gradivo smo tudi ugotovili, da nobeden od pripravilcev osnutkov planov ni uporabil tistega, kar bi našemu delavcu dalo možnost, da bi bolje razumel in tudi uvidel kakšne so koristi, kajti manjkala je namreč obrazložitev ali je tole za naš nadaljnji obstoj resnično nujno potrebno ali nam to sploh zagotavlja in omogoča napredek, ki si ga vsi tako želimo in kar je morda še najbolj bistveno ali bi to le bila lepa in koristna pridobitev za nas, a kljub temu še lahko počaka če je potrebno do leta 1990. Zato se tudi postavlja vprašanje ali so se nekateri posamezni načrtovalci tudi obnašali stabilizacijsko ali ne ali pa morda samo delno.

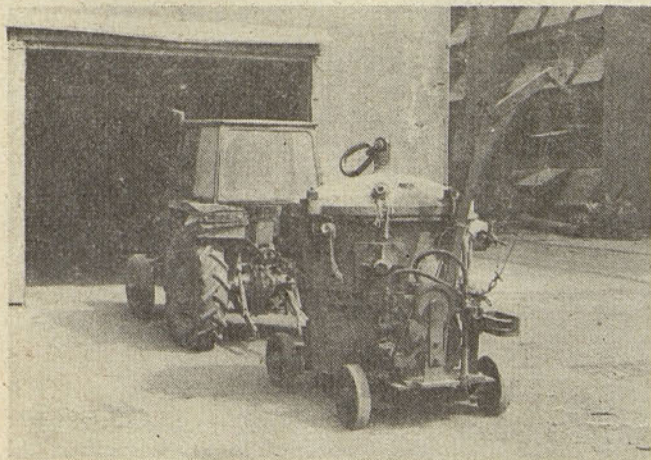
V naši DO bomo morali ob načrtovanju za naslednje srednjeročno obdobje upoštevati naložbe iz sedanjega načrta, ki bi naj bil podlaga za nadaljnji naš razvoj. Tu bi naj predvsem upoštevati večji izvoz, ki je pogoj za razvoj v prihodnosti, sodobnejšo tehnologijo, ki ter-

Remontna skupina

Elektroliza A

Prevoz aluminija

pet let v TOZD in TGA Kidričevo kot celoti, v okviru UNIAL-a, krajevne skupnosti, občine, republike in tako dalje. Kot nam je vsem znano, mi radi običajno dobro poznamo svoje lastne potrebe, medtem pa mnogo manj sosedove.

Iz minulih razprav v sindikalnih skupinah o paketu samoupravnih sporazumov o temeljnih planov SIS družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje za obdobje

je tudi večjo strokovno usposobljenost delavcev, delavcev, delovni pogoji delavcev se morajo izboljšati, vsekakor pa nenehno krepi ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, dobre samoupravne odnose moramo še bolj izpopolnjevati in razumljivo, skrbeti bo treba za skladen razvoj osebnega in družbenega standarda.

Tudi za nas, ki smo morali že nekaj zamudili bi naj

veljalo tisto zlato pravilo, ki pravi, da kdor noče danes graditi uspešno, mora graditi hitro. Zato tudi moramo stremeti k čim hitrejšemu zaključku začetih investicij, da bi čimprej delali tisto za kar smo se ob pričetku gradnje tudi odločili. Zavedati se moramo, da je v naše izdelke potrebno vgrajevati čimveč znanja, da bi tako lahko za naše izdelke tudi čimveč iztržili, kar je tudi naš cilj in želja, vendar je slednja brez znanja le samo čisto navadna želja, ki nam nič ne pomeni.

In kaj bi še k vsemu do sedaj napisanemu doda-

li za uspešnost našega poslovanja. To so brez slehernega dvoma notranji odnosi, ki nam (ali so vsaj) zadnje čase vse bolj grenijo naše dosežene uspehe. Odnosi tako med vodstvenimi kakor tudi nižjimi strukturami dosega že take dimenzije, ki dajo vtis, da nekaj le ni v redu v naši disciplini in, da nam taki odnosi samo kvarijo ugled, škodujejo proizvodnji in ne nazadnje naši družbenopolitični aktivnosti, ki bo potrebno v tej smeri medsebojnih odnosov vsekakor še kako utrditi. Če se ne bodo uredili odnosi v samem vrhu pri nas, potem ne bo več nobeno čudo, da priha-

ja tudi v proizvodnih obratih do fizičnih medsebojnih obračunavanj, namesto da bi se vsi skupaj bolj agilno vključili v delo in tako pripomogli k večjemu uspehu svoje TOZD ali bolje rečeno celotni delovni organizaciji. Pri bodočem načrtovanju za naš boljši jutri moramo meti v vidu tudi medsebojne tovariške odnose ter dobro zastavljeno delovno disciplino.

O tem kakšni so v zadnjem času naši notranji in medsebojni odnosi, kaj več prihodnjič — problem smo dnevno prisotni vsi!

France MEŠKC

Na terenu

Konkretne razprave in programi bi naj pomenili tudi uspeh

V vseh TOZD in DS SS v naši delovni organizaciji so v minulem mesecu potekale razprave o temeljih plana TOZD za obdobje 1981—1985 ter o poslovanju TOZD in DS SS za prvih devet mesecev 1980 leta. Če k temu še vsaj malo navržemo razprave, ki potekajo tako v okviru DPO v občini Ptuj, kot v mnogih krajevnih skupnostih o uvedbi krajevnih samoprispevkov, potem bomo kaj lahko ugotovili našo razgibanost in tudi malce viharne jesen.

Čeprav so bili tako temelji plana za naslednjih pet let, kot tudi samo poročilo o devetmesečnem poslovanju tokrat zares dobro pripravljene, pa kljub temu mnogi nočejo ali ne morejo razumeti, kaj je sploh planiranje, kaj pomenijo temelji planov TOZD in

podobno, je vsekakor vredno reči, da ponekod niso bila tolmačenja taka kot je treba, ali še vedno mnogi izkoriščajo svoje osebne interese za to, da plasirajo razne dezinformacije med delavci v TOZD, ki kot smo že mnogokrat omenjali, izredno hudo škodujejo samemu procesu proizvodnje, delovanju družbeno-političnih organizacij, sami DO in prav gotovo tudi naši občini.

Prepričan sem, da so med strokovnimi službami mnogokrat pripravljene materiali, o katerih so se dogovorili in jih kot take s soglasjem dali v razpravo v TOZD med delavce, zelo dobri, **vendar se pa večkrat v raznih TOZD razpravlja povsem drugače ali bolje rečeno vsak po svoje v okviru TOZD ali DS SS.** Ob obravnavi oz. razpravi tako v DS

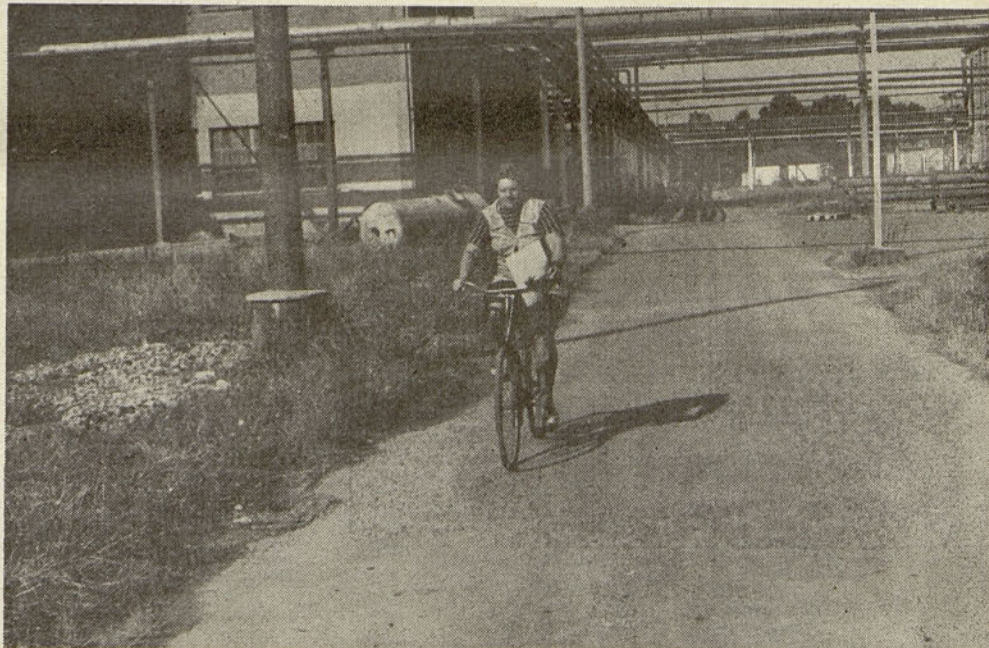
lje. S takim načinom se nam v bodoče ne more obetati nič spodbudnega in dobrega, saj lahko samo iz konkretnih razprav, tako v delavskih svetih TOZD, še bolj pa na zborih delavcev ter z mnogimi morda dobrimi in koristnimi pripombami in predlogi pričakujemo realne uspehe. Valjenje krivde iz enega na drugega ni pot, ki bi vodila v rešitev mnogih problemov, ampak le konkretno dogovarjanje in razprave o konkretnih programih o našem sedanjem oziroma bodočem delu — naši perspektivi.

Mnogokrat smo postali že vse preveč nestrpni in nimamo časa počakati tistih informacij, ki bi nas zadovoljile in o katerih bi potem lažje govorili konkretno v stilu našega nadaljnjega gospodarjenja (ki verjetno tudi v bodoče ne bo preveč rožnato) od katerega pričakujemo tudi nadaljnjih

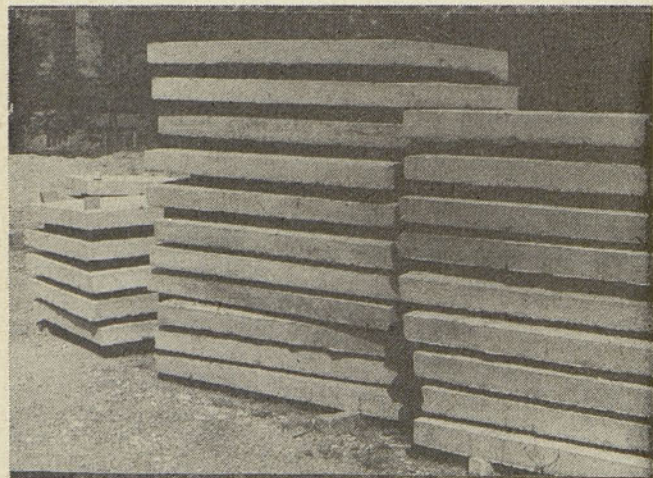
Kidričevo l. v nedeljo, 7 decembra 1980, odločali ali bodo na referendumu izglasovali program o katerem so razpravljali že na zborih občanov in v nekaterih hišnih svetih (zbori stanovalcev).

Pri tem velja omeniti le to, da so vsi stanovalci dobili konkretne programe, ki so jih podprle vse DPO in da je bistvena sprememba še to, da bo stopnja prispevka le 1% in ne 1,5%, kot je bilo prvotno predvideno in predlagano (to je bilo sklenjeno na zborih občanov). Ker poteče menda krajevni samoprispevek še v nekaterih krajih v KS Kidričevo, bodo o tem odločali skoraj gotovo tudi tam (o podaljšanju samoprispevka namreč). To je bilo le mimogrede o teh referendumi (verjetno tudi v mnogih ostalih KS v občini Ptuj in izven nje).

Skratka, opozoriti sem hotel le na to (pa ne zato ker bi bil morda toliko pаметen), da bi mnogi naši delavci le doumeli, da se na realno postavljenih in konkretiziranih programih, ki se še v razpravah na zborih delavcev (ali občanov) dokončno oblikujejo in izkristalizirajo, saj je tako od-

Kurirka

Plošče

TOZD kot tudi na samih zborih delavcev so v razpravi bila poudarjena taka dejstva v okviru dezinformacij med TOZD, ki sigurno mnoge delavce zbegajo, in zato tudi ni nič čudnega, če se je tudi v TOZD Tovarna glinice pojavljala parola, da so v vodstvenih strukturah pač samo taki, ki »farbajo delavce« (okrog periodičnega obračuna za devet mesecev leta 1980).

Smelo trdim, da so avtorji takih razprav ter dezinformacij tudi iz drugih TOZD in ne le v glinici, kjer pač mnogi vse poberejo in po svoje kar se da hitro komentirajo ter plasirajo da-

uspehov kljub ponekod zastareli tehnologiji in težkim delovnim pogojem. Če konkretiziram kaj za mene pomeni konkreten program, potem lahko rečem le to, da so na področju občine Ptuj (pa tudi v drugih) bili pozitivni vsi referendumi kjer so bili občanom predstavljeni dobri in konkretni programi za katere so se potem odločali!

Če že to pot lahko koristim vsaj nekaj vrstic tudi okrog referendumu v KS Kidričevo, iz katere je veliko število zaposlenih v naši DO, potem bi poudaril le to, da se bodo stanovalci

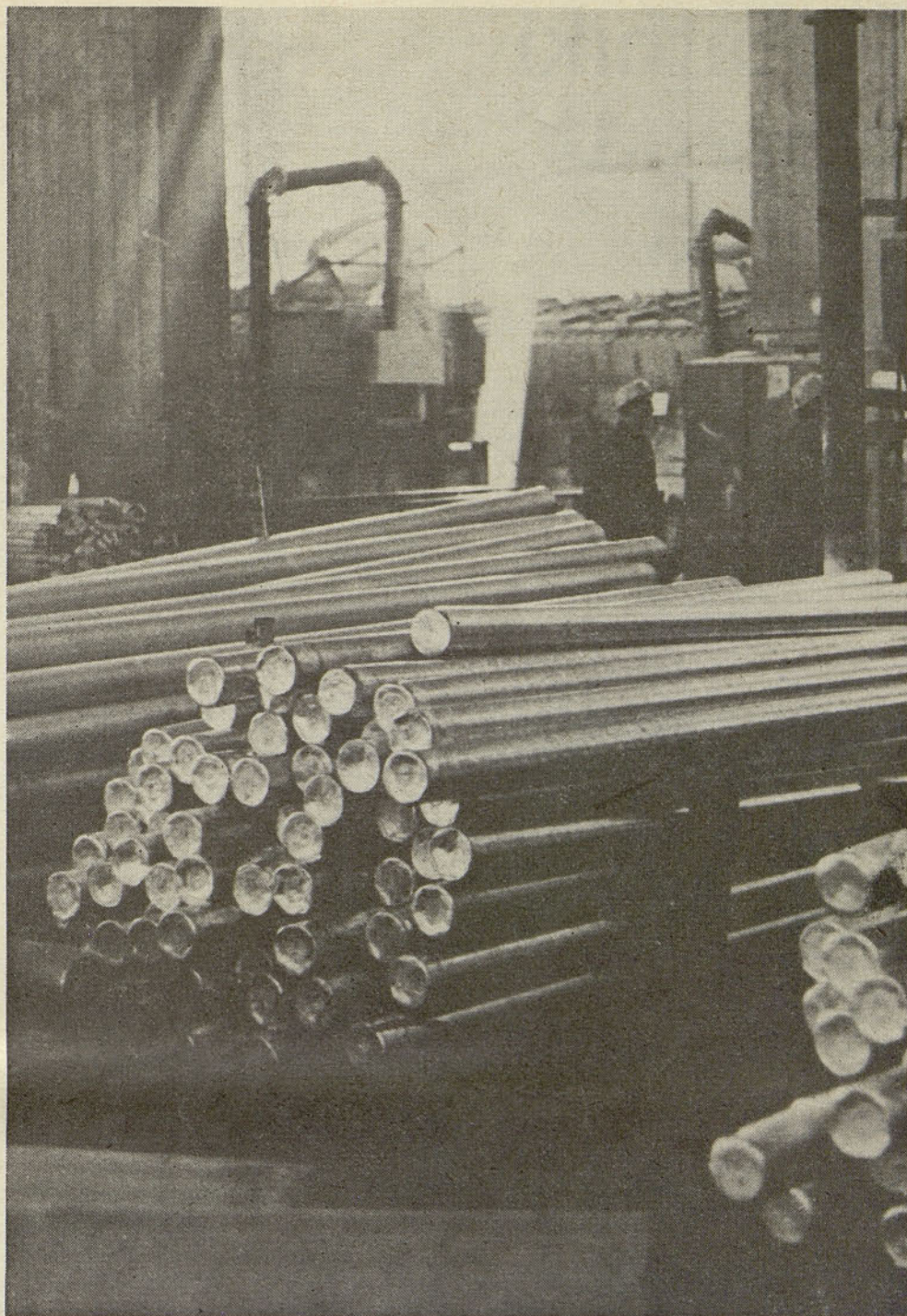
ločitev zares pristna, enotna in odločilna za nadaljnji razvoj bodisi DO ali KS. Kot sem poudaril že mnogokrat, poudarjam tudi tokrat, da bomo le z našo enotnostjo, skupnimi naporji ter dosledni delom pri katerem se bomo zavedali vseh naših dolžnosti in odgovornosti dosegali tisto, o čemer nenehno le govorimo — večji proizvodnosti, storilnosti in uspehih pri vsakdanjem delu, kajti **smatram**, da se še vse premalo zavedamo vsega kar has čaka v naslednjem petletnem obdobju!

France MEŠKO

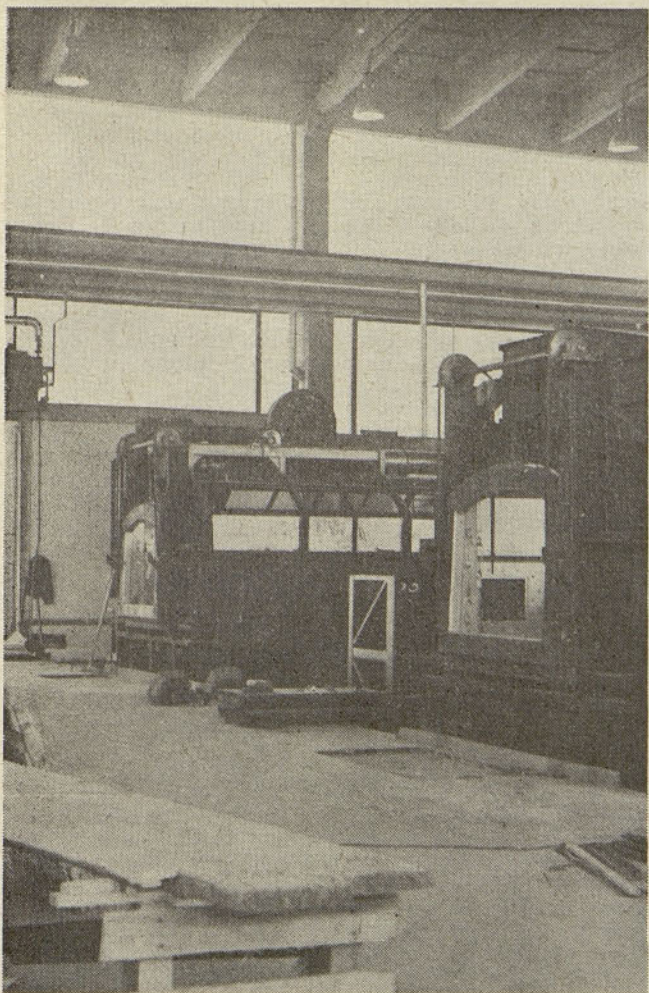
Neodgovornost - nezainteresiranost ali kaj drugega?

Že nekaj časa opažamo, da so razne seje bodisi DS TOZD, IO OOS in raznih odborov ter komisij nesklepčne, kar pa ne velja le za delovne organizacije, ampak se to dogaja celo v okviru krajevnih skupnosti in občinskem merilu (razni SIS-i in podobno). To je še toliko bolj zaskrbljujoče, ker skoraj vsak dan slišimo mnogo razprav o delovanju delegatskega sistema, o njegovi pomembnosti ter o tem, kakšne so naloge, dolžnosti in odgovornost izvoljenih delegatov v raznih samoupravnih organih, skupščinskih delegacijah ter še in še. Seveda nas v naši delovni organizaciji tako v TOZD in DS SS kot tudi v okviru SOZD najbolj zanima

vzrok, zakaj so mnoge seje DS TOZD večkrat nesklepčne ali pa se zbere komaj toliko delegatov, da se seja lahko opravi. To je pa vprašanje še posebej takrat, kadar gre za varstvo pravic delavca, ki to preko DS TOZD ali DS SS zahteva saj vemo kakšen mora biti način glasovanja za tak postopek. Prav tak primer imamo prisoten že nekaj časa v TOZD Tovarna glinice, ko se nam dogaja, da moramo na več zaporednih sejah razpravljati o takih primerih, pa še nismo prišli do konca, pri čemer pa tudi največ prispeva neodgovornost poedinih članov DS TOZD, ki se ne morejo nikakor odločiti niti za eno ali drugo plat, seveda povrh

Iz livarne

Peči v novi livarni

še s tem, da nimajo niti zato kakih drugih predlogov. Posebej pa tukaj velja omeniti tiste člane DS, ki se sej izredno slabo udeležujejo največkrat brez slehernega opravičila. Verjamem, da je za člane DS TOZD, ki delamo v izmenah to prilično težko, vendar se istočasno povsem upravičeno postavlja tudi vprašanje, zakaj so taki člani pred volitvami podpisali izjavo, da sprejemajo kandidacijo, pozneje pa delajo samo težave pri sklepčnostih sej DS. Že pred samimi volitvami v kandidacijskem postopku bi moral vsak tak posameznik razmisliti ali bo kos svoji zahtevni, predvsem pa odgo-

vorni nalogi, ali ne in da se šele potem odloči, če bo podpisal kandidacijo ali ne. Če gre le za osebne ambicije, potem moramo take posameznike opozoriti, da s svojim načinom onemogočajo boljše samoupravno delo in odločanje, kar zelo kvarno vpliva na naš nadaljnji razvoj v tej smeri. Poudaril sem že, da tak način velja tudi za ostale DPO tako v KS kot v DO. Zato je potrebno, da že sedaj pričnemo razmišljati o tem, kdo naj pri naslednjih volitvah v letu 1982 zavzame delegatsko mesto, kot tudi že predtem v KK SZDL in vaških ali uličnih odborih SZDL. Tu bi naj predvsem

veljalo to, da je treba mnogo več pozornosti posvetiti mlajšim kadrom, predvsem takih, ki so se izobraževali tudi v raznih političnih ali drugih krožkih, šolah ali podobno. Osebo smatram, da tudi prevelike obremenitve posameznikov otežujejo boljše samoupravno odločanje, ker vsepovsod le ni moč biti. Zato naj velja o tem razmišljati že sedaj, prav pa bi bilo, da bi vsaj še v tem mandatnem obdobju člani le zadeve jemali resno in se bolj poglobili v samoupravno odločanje! O tem pa bo treba še spregovoriti.

France MEŠKO

Dobitniki zatega znaka

Leto je naokoli in komisija za odlikovanje je že izbrala štiri dolgoletne in zaslužne delavce TGA, ki bodo ob tovarniškem prazniku prejeli zlati znak. Prav zato moramo pohiteti z razgovori z našimi lanskoletnimi nagrajenci, da bomo v novem letu dali prostor za besedo letošnjim dobitnikom zatega znaka.

Tokrat sem se pogovarjala s Konradom Krambergerjem iz tozda Vzdrževanje, Janezom Pulkom iz tozda Predelava aluminija in Stanikom Kovačičem iz DSSS. Vsi so že več kot 25 let v tovarni in vestno opravljajo delo, ki jim je zaupano.

Konrad Kramberger je vodja skupine za vzdrževanje transportnih naprav. Je dober in prizadeven delavec, ki ima prav gotovo zasluge pri razvoju naše delovne organizacije. Ves čas je tudi družbenopolitično in samoupravno aktiven, tako v delovni organizaciji kakor tudi v krajevni skupnosti.

Janez Pulko je vodja I. izmene v livarni. Svoje delo vestno opravlja, poleg tega pa se tudi vsa leta aktivno vključuje v delo DPO in samoupravnih organov. Prav tako je aktiven v krajevni skupnosti, posebno še pri AMD Kidričevo.

Stanko Kovačič je v TGA že 33 let. Je vzoren, vesten in dosleden delavec. Vrsto let je aktivno sodeloval v raznih društvih, predvsem na športnem področju.

Ste pričakovali zlati znak?

KRAMBERGER: »Sploh ne. V tovarni je še veliko ljudi, ki dobro delajo in bi si ga prav gotovo zaslužili. Bil pa sem zelo vesel, čeprav sem pred tem že dobil nekaj knjižnih nagrad in srebrni znak pri sindikatu. To priznanje mi pomeni veliko več. Mislim, da bi moralo biti takih in podobnih priznanj več, saj ljudi spodbuja in hkrati tudi obvezuje. Denar ni vse.«

PULKO: »Mogoče sem malo pričakoval, saj se mi je zdelo, da nekatere pogoje izpolnjujem. To je prvo večje priznanje in mi pomeni mnogo.«

KOVAČIČ: »Nikoli se nisem boril za priznanja, tudi tokrat ne in sem bil prav presenečen. Razna priznanja imam še iz časov, ko smo dali veliko prostih ur za izgradnjo naše tovarne. Značka udarnika mi je prinesla še razne bonitete

— dobil sem bone za nakup tekstila, prehrabnih artiklov ipd.«

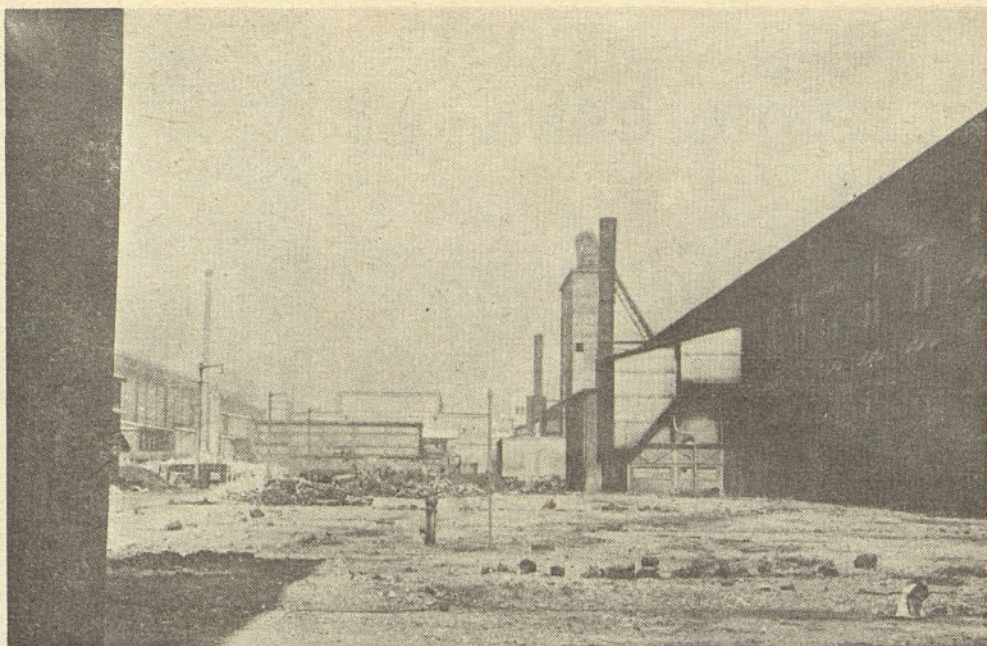
Kako dolgo ste že v TGA in kakšna dela vse ste opravljali?

KRAMBERGER: »V TGA sem že od 1952. leta. Začel sem v elektrolizi na montaži, nato sem šel v separacijo in delal v izmenah. Po štirih letih sem prosil za premestitev, ker sem ugotovil, da mi spanje podnevi sploh ne nadomesti nočnega počitka. Začel mi je pešati tudi vid, saj sem opazil, da pri streljanju nisem več tako dober. Tako sem prišel v vzdrževanje in sem v tej skupini že 21 let. Po poklicu sem strojni ključavničar in ves čas sem ostal v svojem poklicu, ki ga imam rad. V skupini imam dobre in vestne delavce, ki jim lahko zaupam.«

PULKO: »Začel sem na montaži elektrolize A. Ko je šla ta v pogon so me premestili v remontno skupino in delal sem v livarni kot dežurni ključavničar. Leta 1962 pa sem se zaposlil v livarni kot vodja izmene in to delo opravljam še danes. Zadovoljen sem z delom in s svojo skupino, saj smo že dolga leta skupaj isti ljudje in navezani smo drug na drugega. Moti me le izmensko delo, saj smo prikrajšani za marsikaj. Želel bi, če bi to bilo le mogoče, da bi tudi za nas ukinili nočno delo. Ne rečem dežurstva, ta morajo ostati, ampak fizična dela, ki ponoči prav gotovo zahtevajo od človeka večje napore.«

KOVAČIČ: »V tovarno sem prišel prvega septembra 1947 in bil v službi za preskrbo delavcev. Organizirali smo trgovsko mrežo, dve poslovalnici, prehrano v delavski restavraciji in imeli smo posestvo, ki je imelo le kravarja in dve ženski delovni moči, če se prav spomnim, vse ostalo, kar je bilo potrebno na posestvu postoriti, pa smo delali v prostem času po službi v tovarni.

Ko se je delo nekako uteklo, je trgovska mreža prešla pod okrilje trgovskih magazinov. Takrat sem prevzel delo v meznem oddelku, kjer sem bil menda šest mesecev. Ko se je ustanovila komercialno nabavna služba, sem delal pri nabavi materiala (železo, elektro in ostali potrošni material). To delo sem opravljal do leta 1954, ko sem prišel v prodajno službo in tu sem še danes.

Med elektrolizama. Foto: Panzalović

Z delom sem zadovoljen, če ne bi bil, bi šel. In nazadnje sem trgovec. (To mu rada verjamem. Kakor, da je bilo včeraj se spominja dogodkov in doda dan leto, mesec... Prav zaviram mu). Bila so obdobja, ko nam je bilo težko, pa smo jih prebrodili. Tovarno imam rad, nekako prirasla mi je k srcu, saj sem v njej od vsega začetka. Danes si težko predstavljam, da nas je tako malo ljudi in še to laikov, sploh znalo delati. Nismo imeli dovolj strokovnega kadra, niti delavcev ne. Marsikatero ur sem porabil zato, da sem s tovariši prepričeval ljudi v Halozah in tod okoli, naj pridejo delat v tovarno.

Kako ocenjujete trenutno stanje v naši tovarni?

KRAMBERGER: »Mislim, da bi morali prej vlagati v elektrolizo in šele potem graditi livarno. Mnogo prej bi morali začeti delati, takrat, ko smo imeli še denar, pa smo ga marsikam dajali. Toda, če smo potrebni širšemu prostoru, potem tudi denar ne bi smel biti problem. Seveda si vsi želimo in smo za modernizacijo, saj tako ne more iti dalje. Bojim se, da v republiki niso za modernizacijo.

Motijo me tudi čudni medtozdovski odnosi. Včasih, ko smo imeli še delovne enote, ki so bile v bistvu isto, je bilo boljše. Rekel bi, da smo bili bolj obveščeni. Imeli smo samo en delavski svet in delegat, ki je bil prisoten na seji se je s svojo skupino posvetoval pred sejo in po njej.

Začeti bi morali z nagrajevanjem po delu. Če ne posameznika, vsaj skupino bi lahko ovrednotili. Mislim, da takrat predelavcu sploh ne bi bilo potrebno priganjati nekoga k delu, ampak bi ga skupina sama prisilila, da dobro dela, ali pa ga izločila.«

PULKO: »Vsi si želimo, da bi čimprej dobili novo elektrolizo. Tudi od nove livarne si obetamo mnogo. V teh letih odkar sem v tovarni, se nam je proizvodnja povečala, mi pa še vedno delamo z istimi napravami kot takrat, ko sem prišel v livarno. Mislim, da je nova livarna že nek uspeh in dobra naložba. Malo pa bi bilo potrebno spremeniti tudi odnos do dela. Včasih so ljudje delali z večjo vnemo in doslednostjo. Morala bi pomagalo nagrajevanje po delu.«

KOVAČIČ: »Zamudili smo ugodni trenutek. Proč smo vrgli deset let. Že kdaj se je začelo govoriti o rekonstrukciji! Takrat bi veliko lažje delali, ker smo imeli denar. Mislim pa, če nam bo sedaj uspelo dobiti dovoljenje za gradnjo, da se bodo morali naši mladi strokovnjaki bolj angažirati in vložiti v delo več svojega znanja, če hočemo, da bo elektroliza postavljena v določenem času. Prav je, da smo postavili livarno, ne zdi pa se mi prav, da si z Impolom nismo znali razdeliti programa. Zakaj rondelice pri nas, če jih dela Impol? Toda, če se bomo znali vsozda pametno pogovoriti, potem ni problema.«

Kaj delate v prostem času?

KRAMBERGER: »Prostege časa pa skoraj nimam. 25 let sem že član strelskega društva v Kidričevem in skoraj vsa leta sem tudi v upravnem odboru — trenutno sem orožar v družini (strelski, seveda). Delam tudi v AMD Kidričevo, kjer sem gospodar. Sem tudi član občinske strelske zveze in tako se kar nabere precej dela, ki me zaposli v popoldanskem času. Za ta teden bi vam lahko kar naštel sestanke od ponedeljka do sobote in to se velikokrat ponavlja. Kadar pa mi ostane res kaj časa, stopim še na vrt, kjer tudi z veseljem

delam. Lahko bi rekel, da je moj hobi streljanje in delo na vrtu.«

PULKO: »Tudi prostega časa imam nekaj, le da je drugače razporejen kot pri drugih, ki ne delajo v izmeni. Celih 16 let sem proste ure namenil poučevanju bodočih šoferjev in bilo mi je v veselje. Zdaj še vedno sodelujem z AMD, ampak le kot član komisije, kjer se trudim biti realen.«

KOVAČIČ: »Od nekdaj sem bil športnik. Bil sem soustanovitelj sindikalnega športnega društva, ki se je 1949. leta preimenovalo v Aluminij. Takrat sem bil tudi tajnik društva in seveda nogometaš, košarkar in še kaj. Kasneje sem kar 15 let zapored vsako nedeljo sodil tekme. Poleg tega sem delal tudi v društvu prijateljev mladine in bil soustanovitelj tega društva v Kidričevem. Zadnja leta sem na tekočem z vsemi športnimi dogodki, aktivno pa se s športom več ne ukvarjam.

Včasih smo proste ure preživljali skupno. Zbirali smo se v društvih. Imeli smo tudi veliko veselje in delovala je dramska skupina. 1949. leta smo uprizorili Cankarjeve Hlapce, ki sta jih režirala dva študenta iz ljubljanske akademije.

Ne morem primerjati takratnih časov z današnjimi. Vsi smo se spremenili, tudi jaz. Takrat je bilo hudo, zato smo verjetno iskali družbo, da bi premostili težave.«

Še nekaj moram zapisati. Ljubezni do športa, mladih, gledališča, je tovariš Kovačič dodal še eno — ljubezen do ročnega dela. Ob zimskih popoldnevih in večerih šiva gobeline.

V.P.

Iz Krajevne skupnosti Kidričevo

Na podlagi razprave, ki je tekla na zborih občanov v krajevnih odborih o uvedbi in podaljšanju krajevnega samoprispevka v KS Kidričevo, je Skupščina KS Kidričevo sprejela sklep o razpisu referendumu v KS Kidričevo, ki bo v nedeljo, 7. decembra 1980 od 6.00 do 18.00 ure. Na referendumu se bomo odločali za uvedbo krajevnega samoprispevka, s katerim bi v naslednjem srednjeročnem obdobju rešili vrsto problemov, ki so prisotni v KS.

Pričakujemo, da bodo občani KS izkazali svojo zavest s prihodom na volišča in glasovali ZA ter s tem zagotovili lepši in boljši jutri. Referendum se uvaža za naslednje naloge v KS Kidričevo po krajevnih odborih.

2. člen

I. KIDRIČEVO

1. Sofinanciranje izgradnje centralne kotlovnice	2.000.000,00 din
2. Sofinanciranje izgradnje pošte in omrežja	400.000,00 din
3. Sofinanciranje izgradnje čakalnice na avtobusni postaji v Kidričevem	500.000,00 din
4. Sofinanciranje izgradnje prizidka otroškega vrtca v Kidričevem	500.000,00 din
5. Obnova asfalta v naselju in postavitev robnikov od avtobusne postaje po desni strani v smeri kopališča pa do križišča do konca bloka št. 12	1.000.000,00 din
skupaj:	4.400.000,00 din
	=====

II. KUNGOTA

1. Adaptacija prosvetnega doma v Kungoti	300.000,00 din
2. Asfaltiranje cest, ki bodo vknjižene kot krajevne ceste	150.000,00 din
3. Sofinanciranje izgradnje telefonske govornice v Kungoti	110.000,00 din
4. Požarna varnost	150.000,00 din
5. Sofinanciranje rekonstrukcije nn omrežja z TP	90.000,00 din
skupaj:	800.000,00 din
	=====

III. APAČE

1. Sofinanciranje izgradnje pošte in omrežja	200.000,00 din
2. Asfaltiranje ceste Apače — Trnovci	700.000,00 din
3. Odkup zemljišča za družbene namene	200.000,00 din
skupaj:	1.100.000,00 din
	=====

IV. NJIVERCE

1. Asfaltiranje cest	320.000,00 din
2. Sofinanciranje izgradnje pošte in in linije v Njiverce	100.000,00 din
3. Sofinanciranje izgradnje javne govornice v Njiverce	50.000,00 din
4. Sofinanciranje izgradnje doma upokojencev	100.000,00 din
skupaj:	570.000,00 din
	=====

V. STRNIŠČE

1. Sofinanciranje izgradnje telefonske govornice v vasi Strnišče	289.000,00 din
--	----------------

3. člen

Samoprispevek se v naselju Kidričevo uvaža za dobo petih let in sicer od 1. 1. 1981 do 31. 12. 1985.

Samoprispevek se v naselju Kungota podaljša za obdobje od 31. 1. 1981 do 31. 12. 1985, v naselju Apače, Njiverce in Strnišče pa za obdobje od 31. 5. 1982 do 31. 12. 1985.

4. člen

Krajevni samoprispevek se uvaža in podaljšuje v denarju.

Višina samoprispevka znaša:

- za zavezanca, ki imajo osebne dohodke iz delovnega razmerja oz. nadomestila, po stopnji 1% od netto osebnih dohodkov,
- za zavezanca, ki imajo dohodek od kmetijske dejavnosti, po stopnji 2% letno od katastrskega dohodka in dohodka od gozdov (posekanega lesa),
- za zavezanca, ki imajo dohodke od samostojnega opravljanja obrti in druge gospodarske dejavnosti ali intelektualnih storitev, po stopnji 1% od davčne osnove,
- za zavezanca, ki prejemajo pokojnino, ki je višja od pokojnine z varstvenim dodatkom, po stopnji 0,5% od

izplačane pokojnine,
— za zavezanca, zaposlene v tujini po pavšalnem znesku 600,00 din letno.

Zavezanci, ki imajo dohodke iz dveh ali več virov, navedenih v prejšnjem odstavku, plačujejo samoprispevek za vsak vir posebej. Samoprispevek se ne plačuje od vojaških invalidnin, socialnih pomoči, rejnin, od otroškega dodatka, pomoči za šolanje, od štipendij, vajeniških nagrad in dohodkov za katere velja oprostitev po zakonu.

5. člen

Zavezanci za samoprispevek so občani, ki imajo stalno prebivališče na območju Krajevne skupnosti Kidričevo v naseljih: Kidričevo, Apače, Kungota, Njiverce in Strnišče, občani, ki so iz navedenih naselij začasno zaposleni v tujini.

6. člen

Pravico do glasovanja na referendumu imajo vsi občani, ki so vpisani v splošni volilni imenik Krajevne skupnosti Kidričevo — za naselje Kidričevo, Kungota, Apače, Njiverce in Strnišče in zaposleni, ki še nimajo volilne pravice in še niso vpisani v splošni volilni imenik, živijo pa na območju krajevne skupnosti Kidričevo — v naseljih Kidričevo, Kungota, Apače, Njiverce in Strnišče.

Pri izidu glasovanja se ne štejejo tisti občani, za katere je uradno ugotovljeno, da se zaradi dela v tujini ali službenja vojaškega roka ali drugega opravičenega razloga glasovanja niso mogli udeležiti.

9. člen

Denarna sredstva, ki se zberejo od krajevnega samoprispevka so strogo namenska in se zbirajo na posebnem računu samoprispevka Krajevne skupnosti Kidričevo.

Denar se nakazuje na poseben račun krajevnega samoprispevka pri Krajevni skupnosti Kidričevo št. 52400-780-11118.

10. člen

Za zbiranje sredstev krajevnega samoprispevka je odgovoren svet skupščine Krajevne skupnosti Kidričevo in odgovarja, da se zbrana sredstva uporabljajo strogo namensko za izvedbo programa, za katerega je bil uveden samoprispevek.

Kontrola o namenski uporabi sredstev pa opravlja komisija, ki jo imenujejo zbori občanov Kidričevega, Kungote, Apač, Njiverce in Strnišča.

11. člen

Sredstva za določene namene razporeja po programu svet skupščine krajevne skupnosti Kidričevo s posebnimi sklepi na podlagi letnega finančnega načrta krajevne skupnosti Kidričevo, ki ga sprejme skupščina krajevne skupnosti Kidričevo.

12. člen

O uporabi sredstev samoprispevka se sestavi obračun, ki se predloži v potrditev skupščini krajevne skupnosti, zboru občanov in komisiji iz 10. člena za vsako leto posebej.

Skupščina Krajevne skupnosti
Kidričevo

Zahvala

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata DSSS za spominsko darilo. Prav iskrena hvala delilkam hrane iz hale A in B, tovarišu Jakomini-ju za izročeno darilo, ki mi bo trajen spomin na sodelavce in Lojzki Mesarič za izrečene besede ob odhodu v pokoj.

Vsem sodelavcem in delovni organizaciji želim še veliko delovnih uspehov.

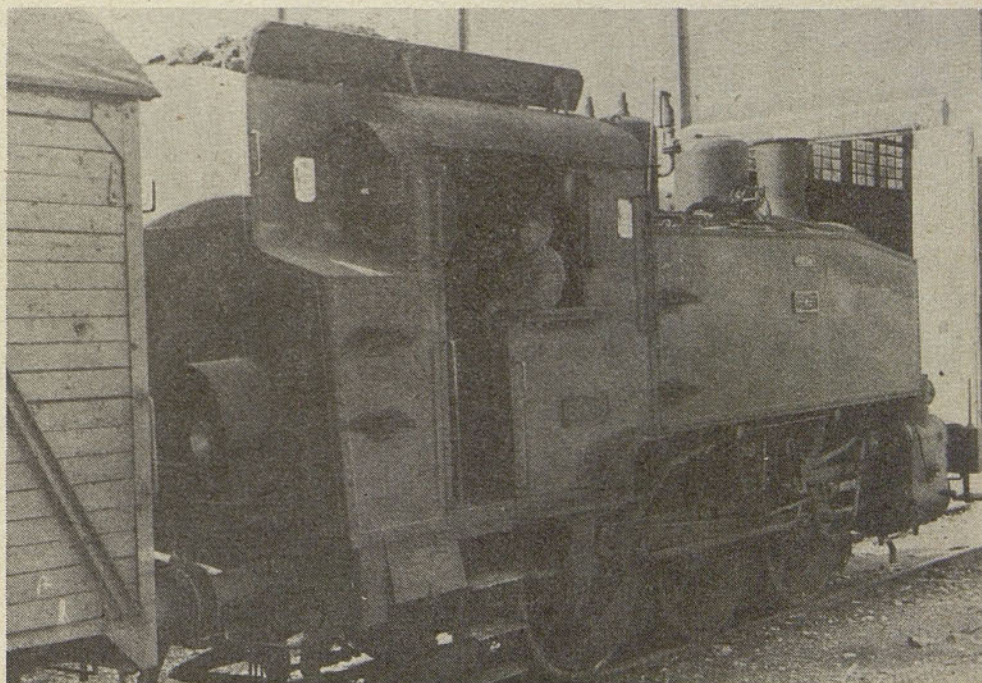
Elizabeta Kovač

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem II. izmene hale A za darovani venec ob tragični smrti moje žene in za spremstvo na njeni zadnji poti.

Posebej hvala tovarišema Leopoldu Planincu in Jožetu Krivcu ter njunima soprogamma in Vinku Planecu za organizacijo.

Vlado Požgan

Lokomotiva

Kratek pregled razvoja proizvodnje glinice v svetu

V prejšnjem sestavku smo na kratko opisali položaj pri proizvodnji boksita, kot osnovi razvoja celotne aluminijске industrije. Druga faza tehnološkega procesa pridobivanja primarnega aluminija je proizvodnja glinice. Neglede na tesno povezavo celotne aluminijске industrije, ima vsaka od faz svoje posebnosti, ki odstopajo od enotnega razvoja celotnega Al-kompleksa.

Razvoj in velikost kapacitet za proizvodnjo glinice

Kapacitete za proizvodnjo glinice so v letih od 1953 do 1978 rastle s povprečno letno stopnjo 7,5 %, kljub temu, v 000 t

	1976	% delež	1982	% delež
Severna Amerika	8.365	24,0	8.475	18,9
Zahodna Evropa	5.095	14,7	8.605	19,1
Japonska	2.620	7,5	2.620	5,8
Avstralija	6.840	19,7	8.140	18,1
Skupaj — razviti	22.920	65,9	27.840	61,8
Afrika	700	2,0	700	1,6
Latinska Amerika	5.060	14,5	6.460	14,3
Azija	930	2,7	2.385	5,3
Skupaj — nerazviti	6.690	19,2	9.545	21,2
Socialistične države*	5.188	14,9	7.688	17,0
SKUPAJ	34.798	100	45.073	100

OPOMBA: * vzhodno-evropske socialistične države, brez Jugoslavije

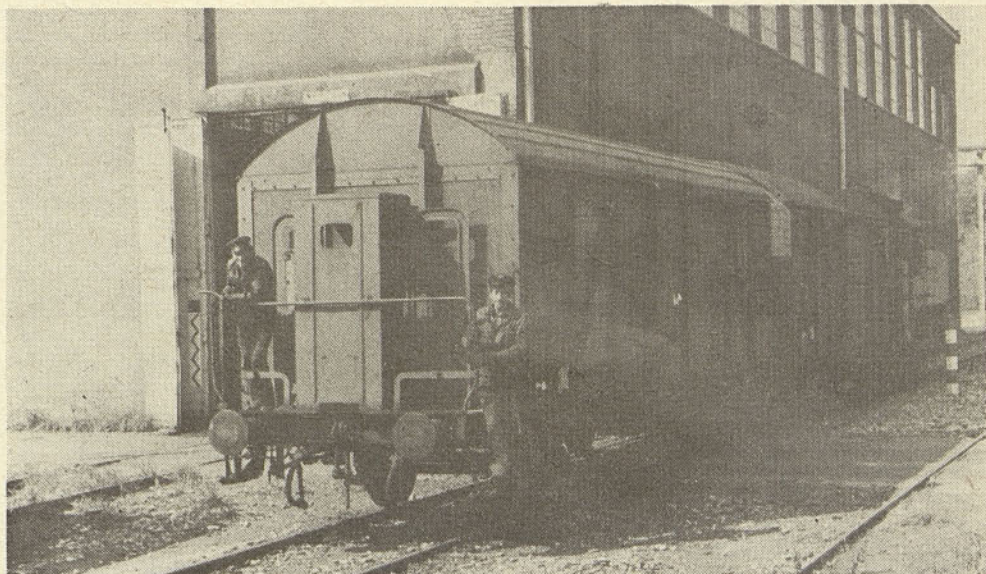
da lahko opazimo različne faze tega povečevanja kapacitet.

Hitra rast
1956 — 1970 7,3%
1966 — 1973 11,0 %

Umirjena rast
1961 — 1965 5,6 %
1974 — 1978 3,9 %

Te faze ustrezajo fazam intenzivnejšega oziroma zmanjšane investiranja v gradnjo novih elektroliz.

V naslednji tabeli podajamo pregled kapacitet za proizvodnjo glinice koncem leta 1976, ter oceno za leto 1982 po posameznih geopolitičnih regijah.

Premik

jejo boksita za lastno proizvodnjo in so tako popolnoma neodvisni od gibanja njegove cene na tržišču. Leto 1976 je bilo 51 tovarn glinice s kapaciteto 16,6 milijonov ton (oz. 47,8 % svetovnih kapacitet), vezano izključno na lastne, lokalne vire boksita. 30 tovarn glinice s skupno kapaciteto 18,2 % milijonov ton (oz. 52,2 %) je bilo poleg lokalnih virov boksita vezano tudi na nakupe. Delež popolnoma integriranih tovarn glinice in rudnikov boksita se bo še povečal, saj države proizvajalke boksita težijo za večjo lastno predelavo, obenem pa se na ta način zmanjšujejo tudi prevozni stroški. V letu 1976 je bilo tako samo 10 tovarn glinice, s skupno kapaciteto 3,1 milijonov ton (oz. 8,7 % svetovnih kapacitet), ki niso imele lastnih virov boksita.

Zanimiva je tudi povezanost tovarn glinice s proizvajalci primarnega aluminija.

Vsi ostali proizvajalci glinice so vezani na enega ali več proizvajalcev aluminija, kar jim garantira prodajo celotne proizvodnje. Največje družbe imajo presežke glinice znotraj svojih sistemov, ter jo prodajajo na prostem trgu.

Razvoj povpraševanja in ponudbe

Največji del glinice je namenjen za proizvodnjo aluminija, manjši del pa za ostale namene: proizvodnjo keramike, ognjeodpornih materialov, polirnih sredstev, itd. Ta, nemetalurška poraba glinice predstavlja po podatkih londonskega inštituta IPAI, cca 8,5 % celotne proizvodnje glinice.

Velikost potencialne ponudbe glinice je vidna že iz podatkov o proizvodnih kapacitetah, vendar te niso popolnoma izkoriščene. Od leta 1973 je opazen presežek ka-

pacitet za proizvodnjo glinice: od cca 600.000 ton v letih 1973/1974, je porastel na cca 4 milijone ton v letih 1975/76, padel v letu 1977 na 2,4 milijonov ton, v letu 1979 pa na cca 1,5 milijonov ton. Obstojne kapacitete za proizvodnjo glinice, na ta način niso zadostno izkoriščene: leta 1977 samo 86 %, leta 1979 pa 88 %. Normalen nivo izkoriščenosti kapacitet znaša cca 92 %.

Za predvidevanje in analizo razvoja bodoče ponudbe in povpraševanja po glinici, je potrebno upoštevati naslednja dejstva:

1. Kapacitete za proizvodnjo glinice, se bodo tudi v bodoče razvijale paralelno z razvojem kapacitet za proizvodnjo primarnega aluminija.
2. Opazna je tendenca po gradnji vedno večjih tovarn glinice. Danes je ta velikost med 1,5 in 2 milijona ton letno. Pri elektrolizah je opazen podoben razvoj, saj se gradijo nove kapacitete velikosti od 150.000—200.000 ton letno.
3. Izkoriščenost kapacitet je nezadostna.
4. Vzhodnoevropske države danes predstavljajo pomembno tržišče za glinico, vendar bodo nove kapacitete (predvsem v SZ), sčasoma pokrile velik del potreb teh držav.
5. V bodoče je potrebno računati z možnostjo uporabe drugih surovin za proizvodnjo glinice, saj že obstajajo postopki in tehnologije (Pechiney/Alcan). Glinico, proizvedeno po tem postopku, lahko brez težav uporabljamo v današnjih elektrolitskih celicah.

Zaključek

V razmerah, ki smo jim priča, ni nikakršne bojazni pred pomanjkanjem glinice. Nasprotno! Proizvajalci glinice menijo, da se bo stanje presežkov glinice in nezadostne izkoriščenosti kapacitet nadaljevalo tudi v prihodnjih letih.

T. D.

Gradbišče nove livarne

Najpomembnejše ugotovitve, povezane z geografsko porazdelitvijo kapacitet za proizvodnjo glinice bi bile:

1. Kapacitete za proizvodnjo glinice so koncentrirane v industrijsko razvitih državah — velikih porabnikih aluminija. Samo na Severno Ameriko. Evropo in Japonsko odpade več kot 16 milijonov ton kapacitet, kar ustreza cca 54 % celotnega potenciala zapadnih držav. Ta delež znaša pri boksitu le 12,5 %.
2. Avstralija je že na drugem mestu proizvajalcev glinice, saj se skoraj 80 % tam izkopenega boksita predela v glinico in le cca 20 % izvozi.
3. Latinskoameriške države predelajo cca 70 % izkopenega boksita v glinico, medtem ko je ta delež pri Afriki le 20 %.
4. Države članice IBM, to je združenja držav proizvajalk boksita in glinice, razpolagajo le s cca 37 % svetovnih kapacitet za proizvodnjo glinice (pri boksitu je ta delež 75 %). To, še bolj pa stanje na področju proizvodnje primarnega aluminija je ena izmed velikih ovir za relativno neučinkovitost tega združenja na področju urejanja politike proizvodnje in prodaje boksita.

Lastništvo in kontrola

Podobno kot pri boksitu, tudi pri glinici opazimo veliko koncentracijo lastništva in kontrole nad proizvodnimi kapacitetami. Nekaj največjih družb si je z najrazličnejšimi oblikami lastništva

in udeležbe v kapitalu, pridobilo popolno kontrolo nad celotno aluminijsko industrijo v svetu.

Tako je šest multinacionalnih družb (Alcan, Alcoa, Reynolds, Kaiser, Pechiney, Alusuisse) v letu 1961 kontroliralo nad 63,5 % kapacitet za proizvodnjo glinice, v letu 1976 pa že 60,8 %. V letu 1982 naj bi se ta delež zmanjšal na 49,7 %. V direktnem lastništvu teh šestih družb je bilo leta 1976 55,1 % kapacitet, leta 1982 pa naj bi ta delež znašal 45,5 %. Ostale privatne družbe, so svoj delež 10,6 % v letu 1961, povečale na 19,5 % v letu 1976. To povečanje je predvsem posledica hitrega razvoja petih družb: Sumitomo, Showa Denko, Mitsui, Anaconda in Martin Marietta.

Večina tovarn glinice v svetu ima kapaciteto manjšo od 600.000 ton letno, vendar so velike razlike v povprečni velikosti v posameznih državah. Povprečna velikost tovarn glinice v Avstraliji znaša 1,7 milijona ton letno (predvsem zaradi tovarne v Gladstonu s kapaciteto 2,44 ton letno in Pinjarri s kapaciteto 2,0 milijon ton letno). Povprečna velikost tovarn glinice v Severni Ameriki je bila leta 1976 cca 835.000 ton letno, v Karibih (Surinam, Jamajka) cca 675.000 ton letno, v Zahodni Evropi 340.000 ton letno, v SZ cca 225.000 ton letno, v nerazvitih državah pa 175.000 ton letno.

Vedno večji je delež tovarn glinice, ki so zgrajene v bližini boksitonosnih ležišč in so popolnoma odvisne od rude iz teh lokalnih virov. Takšni proizvajalci ne kupu-

Raziskovalna dejavnost slovenske metalurgije za obdobje 1981-1985

Glavna tema letošnjega posvetovanja strokovnjakov črne in barvne metalurgije ter livarstva Slovenije je bila analiza raziskovalnega programa v srednjeročnem obdobju 1981—1985.

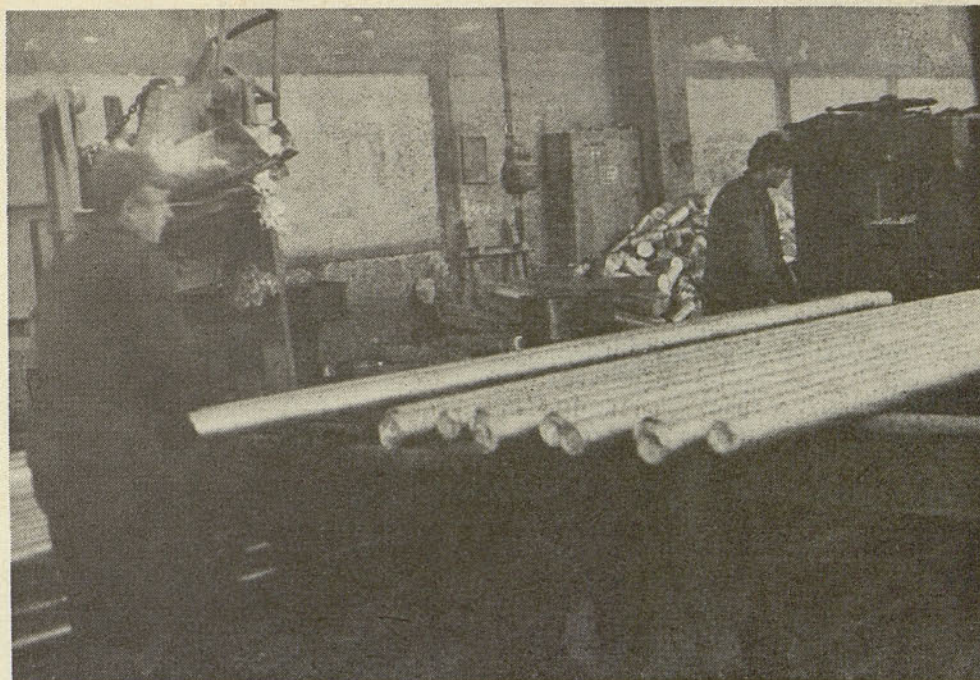
Globalno so podane značilnosti posameznih raziskovalnih programov in nalog s katerimi se želi predvsem razširiti znanje in ustvariti možnost za učinkovitejši pristop k uporabnim raziskavam z natančno določenimi cilji, kar je osnova raziskovalnih projektov. Za obdobje 1981—1985 je sprejetih 11 raziskovalnih programov, v okviru katerih bo izdelano 151 nalog. Treba je poudariti, da kakor pri aktivnosti na posvetovanju, tako tudi pri raziskovalnih nalogah, imajo glavno besedo slovenske železarnice. Dokaz temu je podatek, da le 20 % raziskovalnih nalog pripada področju barvnih kovin, vse ostale pa jeklu.

V spodnji tabeli so prikazane raziskovalne naloge, pri katerih bo sodelovala TGA, kakor pri strokovni pomoči tako tudi pri financiranju:

1. OPTIMIZACIJA ELEKTROLIZNEGA PROCESA ALUMINIJA V ODVISNOSTI OD SUROVIN
TOZD Proizvodnja
Nosilec: B. ZALAR, FNT
Osnovna in uporabna raziskava.

2. IZKORIŠČANJE ODPADNIH ANODNIH IN KATODNIH MATERIALOV
TOZD Proizvodnja
Začetek izdelave naloge 1984. leta.

3. ONESNAŽEVANJE ZRAKA IZ ELEKTROLIZE ALUMINIJA
TOZD Proizvodnja
Nosilec: M. MEDVED, ZZV
Osnovna in uporabna raziskava.

Žaganje

4. ŠTUDIJ TEHNOLOGIJE KONTI LITJA GLEDE NA NASTANEK STRUKTURNIH CON TER PREDELAVA BRAM, TRAKOV IN ŽICE
TOZD Predelava

Nosilec: B. BRESKVAR, FNT
Osnovna raziskava.

5. ŠTUDIJ KVALITETE PRIMARNEGA ALUMINIJA NA PREDELOVALNOST IN LASTNOSTI POLIZDELKOV
TOZD Predelava

Nosilec: B. BRESKVAR,

MI/VTŠ
Uporabna raziskava.

6. OSVAJANJE PROIZVODNJE SPECIALNIH IN GNETILNIH ZLITIN IZ PRIMARNEGA ALUMINIJA
TOZD Predelava
Nosilec: A. PODGORNIK, FNT

Osnovna raziskava.

Pri strokovnih predavanjih so bili udeleženi samo predstavniki železarn. Opaziti je bilo, da je glavni namen teh predavanj obrazložitev nujnosti modernizacije obstoječih proizvodnih obratov v jeklar-

ni Jesenice, za kar so se enotno zavzemale vse tri železarnice. V tej smeri ni bilo opaziti aktivnosti od strani UNIAL-a.

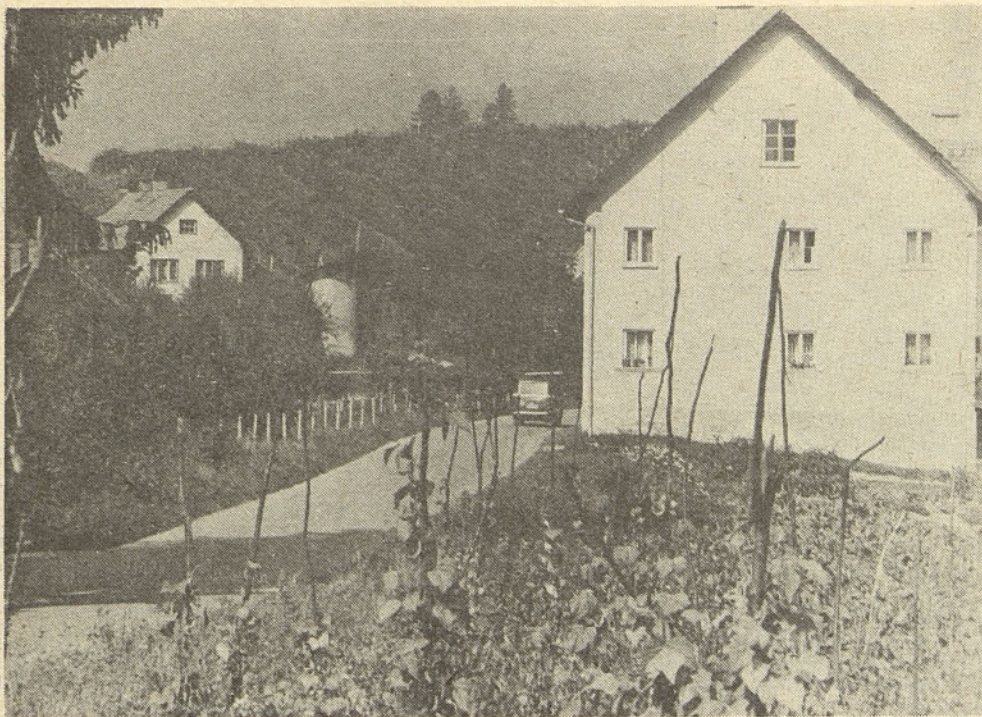
Vse kaže, da nova nastala situacija v zvezi z izgradnjo nove elektrolize v TGA sili k razmišljanju, če je smiselna investicija 17.316.000 dinarjev v raziskovalne naloge, ki direktno ne rešujejo aktualne probleme v elektrolizah. Iz tega vidika bi bilo treba ponovno analizirati namen in koristnost nalog za TGA.

Ivo Ercegović

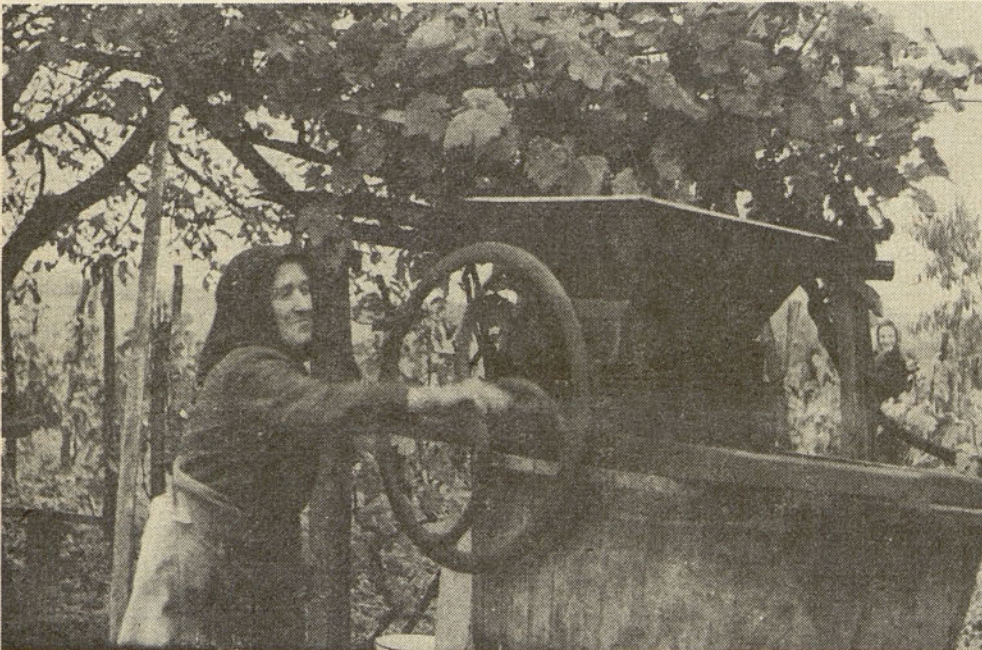
PRIKAZ ČASOVNEGA POTEKA IZDELAVE NALOG IN STROŠKOV

	1981		1982		1983		1984		1985		ure	v 000 đin
	RSS	TGA	RSS	TGA	RSS	TGA	RSS	TGA	RSS	TGA	skupaj	sredstva
1	450	580	450	580	300	700	450	500	400	650	5060	2280
2							300	400		650	1350	609
3	365	289			568						1222	567
4	1300	600	2200		1000	1100	2100		1000	1000	10300	4680
5	1700	800	2000		300	1600	1800		300	1600	10100	4560
6	1350	650	1500	600	1600	300	1400	400	1500	700	10000	4620
	ure	ure										
skupaj											38032	17316

RSS - Raziskovalna skupnost Slovenije

Prelepa je okolica Haloz in Slovenskih goric v jesenskih mesecih

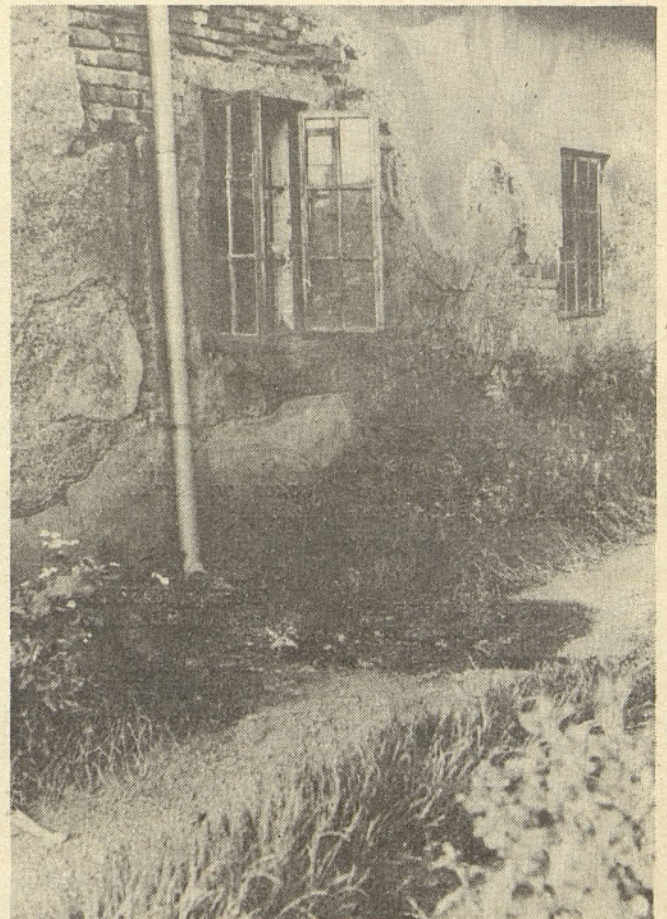

Tudi taki prizori v Halozah in Slovenskih goricah pomenijo vsakdanji boj za kruh

Kateri ste letovali v Biogradu na moru se prav gotovo spominjate takih prizorov iz tržnice

Naš foto zapis

Tudi v takih stanovanjih še živijo ljudje, delavci in tudi upokojenci. Prizor je iz gradu v Kidričevem.

V okviru civilne zaštite nastopajo mnogokrat občani celih vasi

Gasilci iz raznih KS so vedno pripravljeni pomagati, ko je njihova pomoč potrebna. Vse fotografije na tej strani: K. Zorec

O strelski družini in streljanju v Kidričevem

Strelska družina Kidričevo je bila ustanovljena že leta 1949. Začetki niso bili spodbudni, vendar so s požrtvovalnostjo nekaterih posameznikov dosegli vidne uspehe. Ob nogometnem igrišču »Aluminija« so si s prosto-voljnimi akcijami zgradili strelišče za malokalibersko in vojaško puško.

Danes šteje SD Kidričevo šestdeset članov, od katerih se skoraj polovica aktivno ukvarja s streljanjem. Največ jih trenira in tekmuje na serijski zračni puški, saj je tudi splošno znano, da je ta disciplina zastopana v

največjem številu na vseh tekmovanjih.

Strelska družina Kidričevo je aktivna skozi vse leto. Tekmovanja se vrstijo po programu Občinske strelske zveze. V njem so zajeta vsa prvenstvena, pokalna in tradicionalna tekmovanja, izvzeta so družinska prvenstva in prijateljska meddružinska srečanja.

V mesecu januarju se pričnejo tekmovanja na standardnem orožju in se nadaljujejo na serijskem in vojaškem. Vsa prvenstvena tekmovanja se pričnejo z družinskim prvenstvom, kjer lahko sodelu-

jejo vsi člani strelske družine. Za vsako nadaljnjo prvenstveno tekmovanje pa je potrebno izpolnjevati pogoje, ki jih strelec doseže s predpisanim številom krogov. Ostala prvenstvena tekmovanja so: občinsko, republiško in državno prvenstvo, udeležijo pa se ga lahko posamezniki ali ekipe.

Tekmuje pa se na naštetih orožjih: standardna zračna pištola in puška, serijska zračna puška, standardna MK pištola proste izbire in pištola velikega kalibra, MK standardna pištola za članice, pištola Drullov,

standardna MK puška in serijska MK puška.

Strelci in strelke SD Kidričevo so se v letu 1980 uvrstili s tremi ekipami na občinsko in republiško prvenstvo na serijski zračni puški, članska ekipa z MK puško pa je občinski prvak.

Skoraj vsi člani SD Kidričevo so zaposleni v TGA in se udeležujejo vseh sindikalnih tekmovanj. V letošnjem letu smo dosegli prva mesta v konkurenci članov in članic na delavsko športnih igrah občine Ptuj, sodelovali pa smo še na nekaj tradicionalnih sindi-

kalnih tekmovanjih ob jubilejnih delovnih organizacij.

Želja vseh strelcev je, da bi se nam priključilo še več ljubiteljev tega športa, posebno še mladinci in ženske.

V letnem času treniramo na strelišču v Kidričevem vsako sredo in petek od 16. ure dalje, v zimskem času pa po dogovoru na novem strelišču v Ptuj.

Pridružite se nam!

A. PŠAJD

Srečno in mnogo zdravja!

Tretjega oktobra smo bili delavci, ki smo zaradi bolezni morali v pokoj, povabljeni na podelitev spomin-skega darila. Od devet delavcev se nas je zbralo sedem (dva sta se opravičila) v novem gostišču »Rozika Kmetec« v Zgornji Hajdini.

Osnovno organizacijo sindikata TOZD Tovarna glinice je zastopal njen predsednik Vlado Premzl, predstavnik tozda pa je bil tovariš Jože Zupanič iz kotlarne.

Upam si trditi, da smo bili zares pristržno sprejeti in solidno pogoščeni v prijetnem lokalu, s prijazno postrežbo in to spravi človeka v dobro razpoloženje.

Po krajšem nagovoru se je razvila »debata« o življenju v minulih letih v TGA. Mnogi so povedali, kako je bilo, ko je bila tovarna v izgradnji. Mnogo dela in truda je bilo potrebno vložiti, delo je bilo večinoma brez potrebne mehanizacije. Povsod je bilo mnogo od-povedovanja — pri hrani prevozih na delo itd. Delo pa je teklo naprej po mesečnih in letnih načrtih. Vse je bilo seveda močno podkrepjeno z veliko odgovornostjo posameznika, z zavestnostjo ter odnosom do dela in skupnega cilja. Seveda pa so bili tudi veseli

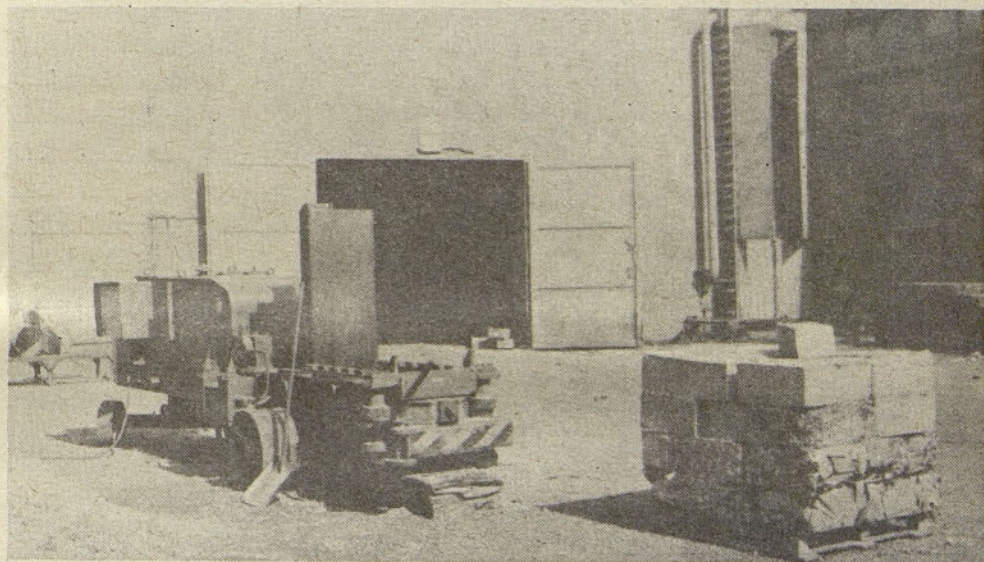
trenutki in to nam je pomagalo, da je čas hitro teklen naprej.

Zanimali pa smo se seveda, kako je sedaj v tovarni. Zvedeli smo, da je največji problem pomanjkanje delavcev. Mislim, da je res, kar je v 9. številu Aluminija zapisal tovariš Meško pod naslovom »Problem, ki je vreden razmišljanja«. Posebej je omembe vreden tretji odstavek, ki govori o težkih pogojih dela, izmanskem delu in slabih plačah. Prav gotovo se vsi strinjamo s člankom, saj se že vidi iz dejstva, da nas je v tem letu šlo iz glinice v pokoj devet delavcev in od tega samo dva v starostni pokoj, ostalih sedem pa zaradi invalidnosti. O tem problemu je potrebno čimprej razmisliti in tudi ukrepati, da ne bo prepozno.

Ob koncu nas je tovariš Vlado lepo pozdravil, nam zaželel obilo zdravja in osebnega zadovoljstva v krogu družine. Mi pa smo si želeli, da bi včasih lahko obiskali svoja delovna mesta in se srečali vsaj ob tovarniškem prazniku, 21. novembra.

Nato smo prejeli spomin-sko darilo sindikata, stensko uro, ki bo vsakemu izmed nas zelo drag spomin na TGA.

Jože Vidovič, upokojenec

Preša

Kadrovske vesti

DELAVCI, KI SO SE ZAPOSILILI V TGA KIDRIČEVO V OKTOBRU 1980

V TOZD TOVARNA GLINICE: Andrej Vaupotič, Marjan Moran, Slavko Tomažič, Marjan Turk in Marjan Egartner

V TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA: Maks Mer-n'k, Ivan Bratič, Karel Petrovič, Maks Plohl, Vincenc Klajžar, Srečko Fric, Branko Šumenjak, Tomo Držaič, Slavko Kirbiš in Milorad Urukalo

V TOZD VZDRŽEVA-NJE: Zvonko Erjavec, Stanko Kolar, Anton Jus, Nezir Brojaj, Dušan Kovčević, Franc Jaušovec, Franc Kolednik, Srečko Gojkovič, Štefan Horvat in Stanko Vedlin

V TOZD PREDELAVA ALUMINIJA: Janez Meško, Stanislav Cafuta in Anton Fistravec

V TOZD LLBK TRBOVLJE: Martina Simončič, Vida Jankovič, Bogosav Cvetkovič, Dragica Isajević, Dragiša Pujič, Halida Djedović, Samo Opresnik, Sead Okič, Dragoljub Gavrilovič in Hazim Seferović

DELAVCI, KI SO ZAPUSTILI DELOVNO ORGANIZACIJO V OKTOBRU 1980

IZ TOZD TOVARNA GLINICE: Milan Kodrič
IZ TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA: Ivan Perger

IZ TOZD PROMET: Franc Topal in Bojan Levanič

IZ TOZD VZDRŽEVA-NJE: Alojz Petek in Anton Jus

IZ DS SKUPNIH SLUŽB: Darinka Križanec in Sonja Orthaber

V JLA:

Anton Brglez, Anton Fideršek, Bojan Cigan, Zdravko Žolger, Alojz Korenjak, Peter Vugrinec, Milan Krajncič, Anton Vuk, Jernej Plavčak in Martin Turk

UPOKOJENI:

Danica Inkret iz DS Skupnih služb
Ana Kmetec iz TOZD Vzdrževanja
Jože Kovačec iz TOZD Predelava aluminija
Anton Draškovič iz TOZD Tovarna glinice in
Anton Veselič iz TOZD Proizvodnja aluminija

Devetmesečni obračun

V zadnji dekadi oktobra, smo na podlagi poročila o poslovanju v temeljnih organizacijah in v DS skupnih služb razpravljali o devetmesečnem obračunu poslovanja. Ker na zborih delavcev nikoli niso navzoči vsi zaposleni, podajamo kratek povzetek iz poročila o poslovanju.

DO TGA je v tretjem tromesečju poslovala v izredno težkih pogojih. Najbolj je poslovanje oviralo pomanjkanje silicija pa tudi preskrba rezervnih delov, zlasti iz uvoza, je bila težavna. Vслед pomanjkanja silicija se je zmanjšala proizvodnja livarskih zlitin in povečali drugi manj kvalitetni proizvodi. V tretjem tromesečju so izredno močno narastle cene domačih in uvoznih surovin, kar je močno upočasnilo rast dohodka. Poslabšala se je tudi kvaliteta boksitov itd., kar ima neugodne posledice v proizvodnji. Količinski plan proizvodnje je sicer dosežen ne pa tudi asortiman.

Vse temeljne organizacije in DS skupne službe so skupaj dosegle 1.960,7 mio din celotnega prihodka. To pa znaša 87 % planiranega celotnega prihodka za 1980. Nekaj nad 83 % vsega celotnega prihodka so TOZD pridobile od prodaje skupnega proizvoda, to je iz skupnega prihodka. Ostalo pa so dohodki od neposredne prodaje na trg, prihodki od svobodne menjave in drugi prihodki.

V tretjem tromesečju smo realizirali nekaj nad 725 mio din CP ali skoraj 37 % letnega plana. To povečanje v odnosu na prejšnji tromesečji ni posledica večjega količinskega obsega prodaje, ampak vključitve razlike med doseženo in planirano poprečno ceno skupnih proizvodov v SOZD ter drugih prihodkov (od tečajnih razlik, deviznih pravic, itd.).

Če teh drugih prihodkov ne bi upoštevali, bi bila rast CP v tretjem tromesečju zelo skromna.

Še bolj kot celotni prihodek pa so se v tretjem tromesečju povečali stroški (variabilni).

Od poprečno tromesečno planiranih stroškov so višji za skoraj 40 %. Skupaj za devet mesecev pa so že dosegli skoraj 84 % letnega plana, čeprav so bili ob polletju še malenkost pod 50 %. Hitrejše naraščanje stroškov za tretje tromesečje smo napovedali že ob polletju, ker je bil očiten zamik pri dobavi boksitov. Tudi pri uvoznih surovinah smo zaradi devalvacije pričakovali porast cen.

Dejansko pa so stroški narasli poleg navedenih vzrokov tudi zato, ker smo kmalu po devalvaciji močno zvišali tudi cene domačih surovin, energije in transportnih stroškov, česar pa nismo pričakovali v taki višini.

Fiksni stroški so počasneje naraščali in so znašali v devetih mesecih 78 % letnega plana, čeprav so posamezne vrste teh stroškov (režijski material, neproizvodne

storitve, delovne obleke, droben inventar itd.), že presegle letni plan.

Višina dohodka, kot najpomembnejše družbeno ekonomske kategorije, je odvisna od dveh dejavnikov in to od višine prihodkov in od višine porabljenih sredstev.

Ker so v devetih mesecih prihodki naraščali za 3,9 % hitreje kot porabljena sredstva (samo v tretjem tromesečju pa je bilo nasprotno!), je dohodek za devetmesečje, sicer počasneje, vendar še nekoliko naraščal in dosegel 639 mio din ali cca 94 % letnega plana. V odnosu na enako obdobje preteklega leta pa je višji za 29,4 %, v

rezerv in drugih obveznosti iz čistega dohodka.

Ostanek ČD za poslovni sklad je višji od planiranega in od preteklega leta.

Ker so nekateri nameni porabe čistega dohodka omejeni z Dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka, se je pri razporejanju čistega dohodka potrebno ravnati po teh določilih.

Razporejanje čistega dohodka za osebne dohodke in sklad skupne porabe je odvisno od rasti dohodka TOZD oziroma DO kot celote. Ker smo se v letnem planu dogovorili, da bomo stopnjo dovoljene rasti OD ugotavljali

na ravni delovne organizacije (razen LLBK Trbovlje), smo tudi ob devetmesečnem obračunu na takšen način izračunali gornjo mejo rasti OD. Ob realni stopnji rasti dohodka v odnosu na enako obdobje preteklega leta, ki je znašalo 18 %, znaša dovoljena meja rasti mase sredstev za OD 14,62 %. Dejansko izplačani OD pa so znašali v devetih mesecih 14,33 %, iz česar sledi, da so izplačali OD v mejah družbenih meril. Izplačani OD znašajo 74,9 % letnega plana, od enakega obdobja preteklega leta pa so višji za 129 %.

Skladno s stališči DPO, se razlike sredstev OD ob perio-

dičnih obračunih vključujejo v vrednost točke vnaprej. Na podlagi prognoze rasti dohodka, kot posledice pričakovane rasti dohodkov in odhodkov, vključujoč tudi razliko OD ob devetmesečnem obračunu je delavskim svetom TOZD in DSSS bilo predlagano, da se v zadnjem tromesečju letošnjega leta zviša vrednost točke iz sedanjih 2,15 na 2,5 din (bruto). Tudi začasna razporeditev ČD v sklad skupne porabe je v skladu z družbenimi merili.

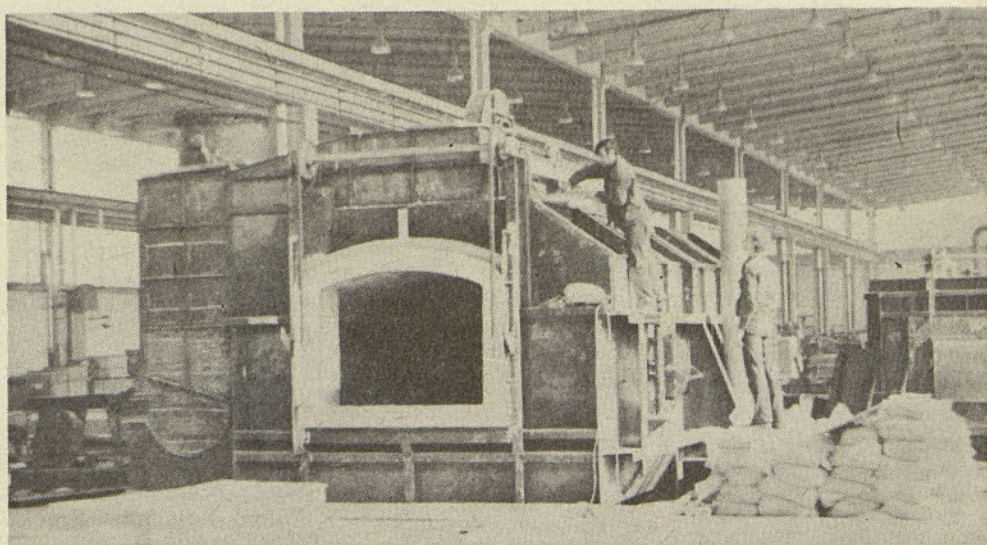
FRANC LUKMAN, mag. ekon.

GIBANJE CELOTNEGA PRIHODKA IN NJEGOVIH ELEMENTOV PO TROMESEČJIH

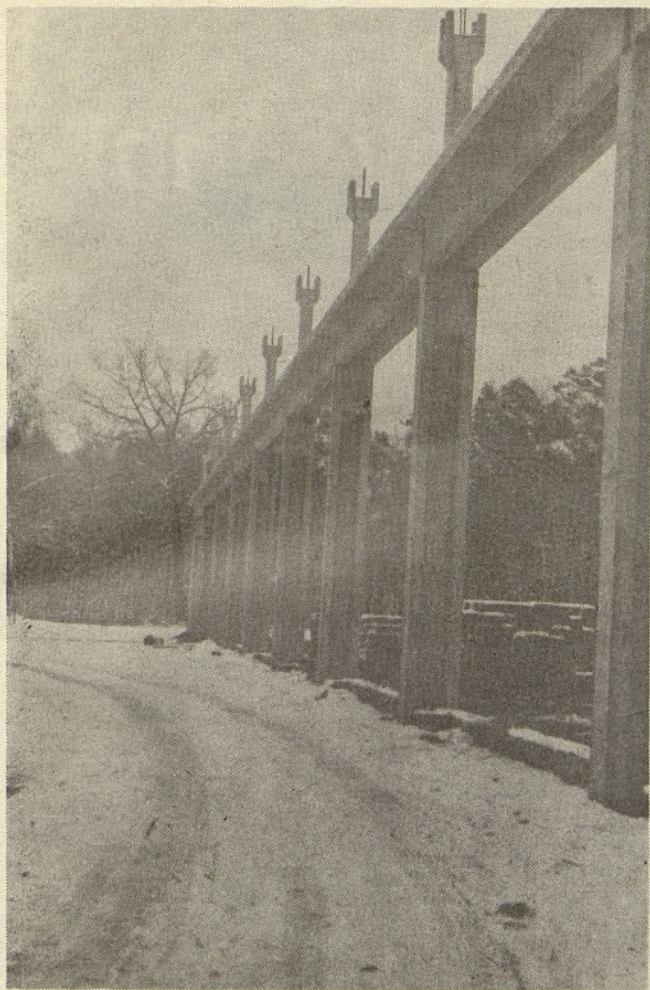
ELEMENTI	Kvartalni plan/80	Ind.	I. kvartal	Ind. 3:2	II. kvartal	Ind. 5:2	III. kvartal	Ind. 7:2
1	2		3	4	5	6	7	8
1. CELOTNI PRIHODEK	537.944	100	540.285	100	606.676	113	725.469	135
2. PORABLJENA SREDSTVA	376.343	100	363.081	96	370.907	98	522.327	139
3. DOHODEK	161.600	100	177.204	110	235.769	146	203.142	126
4. ČISTI DOHODEK	114.263	100	132.298	116	177.386	155	149.375	131
— osebni dohodki	73.343	100	62.983	86	69.095	94	89.719	122
— akumulacija (PS, RS in surov. osn.)	26.656	100	52.314	196	92.521	347	49.295	185

prvem polletju pa celo za cca 60 %. Iz analize sestave prihodkov v tretjem tromesečju ugotavljamo, da povečanje dohodka v tem tromesečju izhaja predvsem iz drugih prihodkov (tečajne razlike, dohodki od deviznih pravic itd.), ki so v tem obdobju znašali nekaj nad 100 mio din. Zaradi tega smo v smislu določil 5. člena Dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka in čistega dohodka ugotovili del dohodka od izjemnih ugodnosti, 54 mio din in ga izločili iz osnove za oblikovanje sredstev za OD. Ta sredstva bodo TOZD razporedile neposredno v poslovni sklad za razširitev materialne osnove. Z naraščanjem dohodka naraščajo tudi obveznosti iz dohodka, vendar so le-te v devetmesečju zaostajale za cca 10 ind. točk za rastjo dohodka, kar ugodno vpliva na ČD. Pri davku iz dohodka se pozna davčna oprostitev, ki smo jo uveljavljali na podlagi deviznega skupnega prihodka, ki ga dosegamo preko DO Impol. Prispevek za poslovanje obeh delovnih skupnosti znaša 74,9 odst. letnega plana. Nižje je tudi izdvajanje za razvoj surovinske osnove iz dohodka.

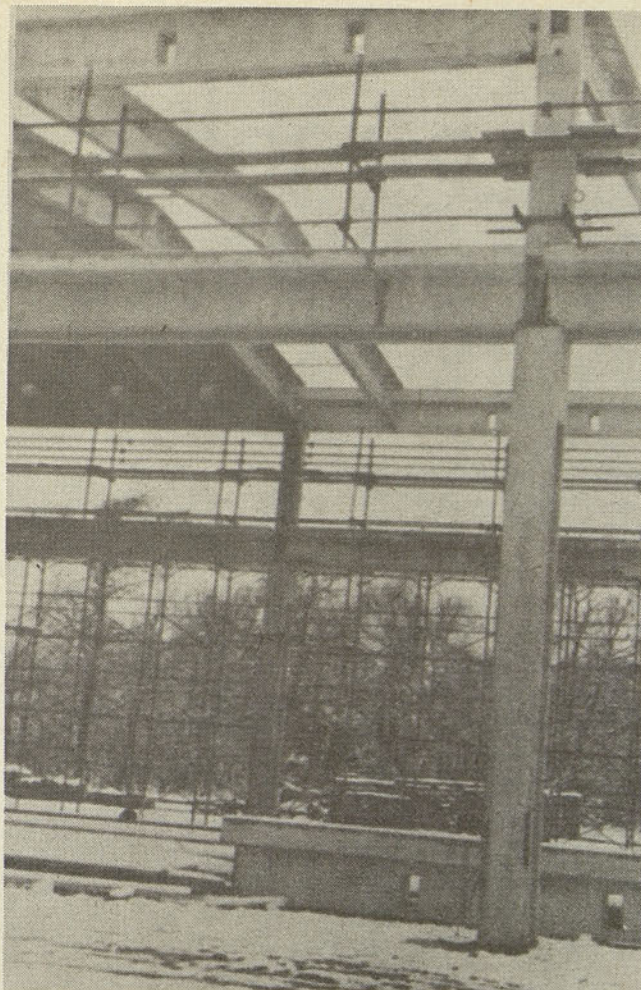
Kako so se gibal CP in njegovi elementi po tromesečjih prikazujejo številni podatki v nadaljevanju. Zaradi zaostajanja obveznosti iz dohodka je rast čistega dohodka za 4 ind. točke višja od rasti dohodka. Devetmesečna vsota čistega dohodka se je že približala letnemu planu, kar omogoča normalno pokritje vseh predvidenih namenov porabe čistega dohodka izplačanih osebnih dohodkov, sklada skupne porabe,

Montaža

Tako je nastajala nova livarna

nje, citostatiki in kombinaciji le-teh.

Vrsto zdravljenja izberemo predvsem po stopnji razširjenosti bolezni, po starosti ter po splošnem zdravstvenem stanju bolnice in po histoloških značilnostih raka-vih celic.

V začetnih stadijih vedno operiramo, pri napredovalni bolezni pa bolnico najprej obsevamo. Bolnico nato zdravimo še s citostatiki, in če je razsežnost bolezni po takem zdravljenju zmanjšala ter postala dostopna za operacijo, še operiramo. Najboljše uspehe imamo pri bolnicah, kjer smo začeli z zdravljenjem v začetku ali zgodnji razvojni dobi bolezni. Pri teh dosegamo petletno preživelost v več kot 80 odstotkih. Če začnemo zdraviti, ko se je bolezen že razširila po trebušnih organih, je odstotek 5-letnih preživetij znatno manjši, to je okoli 15 odstotkov.

Pri bolnicah, ki smo jih začeli zdraviti, ko se je bolezen razširila že zunaj trebušne votline, npr. v prsno votlino, 5 let preživi le malokatera. Uspehi zdravljenja začetnega stanja bolezni so se izboljšali, ko smo po operaciji začeli vbrizgavati v trebušno votlino radioaktivno zlato Au. Uspehi napredovane bolezni pa so se nekoliko izboljšali potem, ko smo pri ponovnih operacijah začeli odstranjevati čimveč rakavega tkiva in nato zdravljenje vztrajno nadaljevali s citostatiki.

Rak na jajcevodih je mnogo manj pogost. Med raki na ženskih spolovilih odpade nanj komaj pol odstotka. V začetku bolezni tudi ta nima znamenj. Pri napredovanju pa se lahko kmalu pojavi znamenje, ki je za raka na jajcevodih zelo značilno, ni pa obvezno. To je precej tekoč iztok, rumenkasto-jantarske barve. Pojavi se v nožnici in počasi narašča. Vsa druga znamenja so enaka kot pri raku na jajčnikih. Pri postopku za zgodnje odkrivanje in spoznavanje raka na jajcevodih dobimo v brisu iz nožnice pogostejše rakave celice. Zdravimo predvsem operativno. Obsevanje z ionizirajočimi žarki in zdravljenje s kemoterapevtiki je znatno manj uspešno.

Če hočemo izboljšati uspehe zdravljenja raka na jajčnikih na jajcevodih, moramo pričeti zdraviti bolezen v začetku. To pa je odvisno od zdravstvene prosvetljenosti naših žensk bolj kot od drugih zdravstvenih dejavnikov. Zato so tako važne redne polletne ali vsaj letne ginekološke preiskave.

Rak na jajčnikih in jajcevodih

Uspehe zdravljenja bomo izboljšali, če bo vsaka ženska po 30. letu starosti prihajala dvakrat na leto na ginekološke preiskave.

Jajčnik je organ z zelo pomembno reprodukcijsko nalogo. Sestavljajo ga raznovrstne celice, ki imajo izredno velike in raznotere sposobnosti. Zato se iz jajčnikovih celic lahko razvije zelo veliko različnih tvorbo ali bul. Več kakor vsaka peta izmed teh bul je zločesta — rak!

Rak jajčnikov zavzema več kot 15 odstotkov vseh rakavih sprememb ženskih spolov. Register raka za Slovenijo zapiše vsako leto več na novo ugotovljenih primerov raka na jajčnikih. Leta 1950 jih je registriral 41, leta 1955 61, leta 1965 83, leta 1966 106, leta 1972 pa že 118 primerov. Rak na jajčnikih se lahko prične razvijati v vsaki starosti, vendar je največje število bolnic, ki se pridejo prvič zdraviti, starih od 45 do 65 let.

Bolezen se začne in napreduje zelo dolgo brez znamenj in skoro ne povzroča težav. Zaradi lege jajčnikov v osrednjem delu spodnje trebušne votline in zaradi jajčnikovih enakih trdote kot jo imajo drugi organi v mali medenici, začetne spremembe

na jajčnikih z običajnimi zdravniškimi pregledi le s težavo ugotovimo. Zato prihajajo bolnice z rakom na jajčnikih pozno k zdravniku in zato splošni zdravniški pregled le redko odkrije bolezen v začetku ali v zgodnji razvojni stopnji. Tako prihajajo bolnice na zdravljenje povečini v poznem, napredovalnem štadiju bolezni. Uspešnost zdravljenja je tudi pri sedanjih medicinskih znanosti odvisna predvsem in skoraj edino od stopnje razširjenosti bolezni ob pričetku zdravljenja. Zato bomo uspehe zdravljenja izboljšali le, če bo vsaka ženska po 30. letu starosti prihajala dvakrat na leto na ginekološke preiskave, četudi bi se počutila zdravo!

Opozorilna znamenja

Le poredkoma se pojavijo pri začetnem napredovanju raka na jajčnikih nevšečnosti — nekakšna opozorilna znamenja. To so sprva neznatna in nepovzročajo velikih motenj, da bi jih bolnice ne mogle prenašati ali da bi zaradi njih iskale zdravniško pomoč. Nanje bomo opozorili zaradi boljše osveščenosti naših žensk, da si bodo tudi take nevšečnosti pravilno tolmačile in zanje poiskale čimprej razjasnitev pri zdravni-

ku. Take nevšečnosti so: napetost v trebuhu, ki se trajno večja in je od menstrualnega ciklusa neodvisna; tope bolečine v spodnjem delu trebuha, ki so stalne in se povečujejo; nerednosti v zvezi z menstruacijo, ki postajajo vedno bolj izrazite; bolečine v spodnjem delu trebuha, ki redno nastopajo pri težjem fizičnem delu. Težave pri izpraznjevanju črevesja in pri občevarju. Vsa ta znamenja ne pomenijo večje nevarnosti, če se pojavijo enkratno ali pa samo pred perilom, sicer pa so lahko znamenja za nastajanje bule.

Ko se pojavijo izrazita in dobro zaznavna znamenja, kot so hitro naraščanje trebuha, pogostno tiščanje na vodo, težave pri izpraznjevanju mehurja, prebavne težave, predvsem zaprtja, hujšanje in stalno draženje na kašelj, je bolezen navadno že zelo napredovala in se razširila po organih trebušne votline in celo zunaj nje. Bula lahko zaradi velikosti potiska trebušne organe iz prirojene lege in moti njihovo delovanje. Tekočina, ki se pri tej razvojni stopnji bolezni pogosto nabira v trebušni in celo v prsni votlini, opisane težave še poveča. Seveda je uspešnost zdravljenja v tako napredovalnem stanju bolezni nemogoče. Operativno ne

moremo odstraniti vsega rakavega tkiva, druga zdravljenja pa imajo pri tej vrsti raka le začasen ali samo blažilen uspeh. Zato ponovno poudarjamo, da je tudi pri tej obliki raka, kot je pri raku nasploh, uspeh zdravljenja odvisen od stopnje razširjenosti bolezni v začetku zdravljenja.

Postopki za zgodnje odkrivanje bolezni

Poleg običajnega ginekološkega pregleda opravimo še pregled skozi črevo, ginekološki pregled v različnih položajih in pregled v narkozi. Bris in pregled izločkov iz nožnice ter iz maternice nam le redko pokaže pozitivni rezultat, to je rakave celice. Bolj zanesljive preiskave so pregled notranjosti trebušne votline s posebnim optičnim instrumentom — laparoskopom in rentgenske preiskave s kontrastnimi sredstvi. Če nam vse te preiskave ne pojasnijo diagnoze, se odločimo, ne da bi odlašali, za poizkusno operacijo.

Zdravljenje

Vrste zdravljenja so: operacija, ionizirajoče obseva-

Gradivo DBPR

Jure Kaštelan

Pesmi o moji deželi

Lepa je ta dežela. Meni najljubša. Nikjer ni toliko
toliko alg

kot v zalivu mojega otroštva. Livade in konji
neosedlani.

Koliko rek in splavov. Pridi, prijatelj.
Mi smo na Balkanu. V Jugoslaviji.
Delila si bova kruh in veselje in žalost, če si
žalosten.

Mi vemo, kako peče rana in kako nož boli.
Tu so še jagnedi do neba in sonce za vse
slikarje in vse kopalce

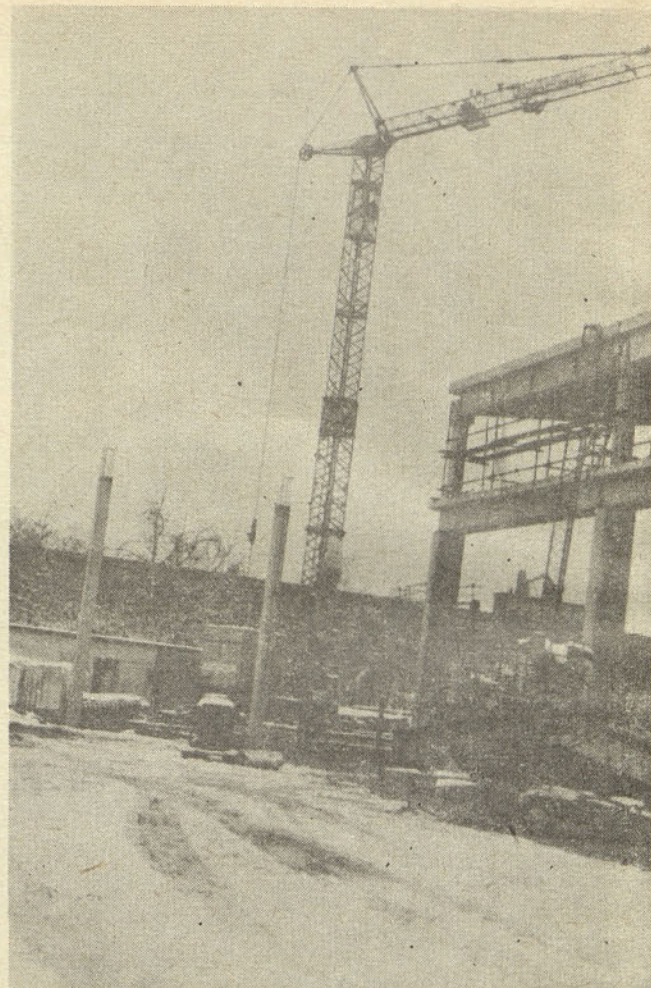
in bistrih voda. Saj boš sam videl.
Vso deželo boš videl kot na dlani. Takšno,
kakršna je.

In kje so bila pogorišča. Vse ti povemo.
Tam pri novem gradbišču: še včeraj bila so vešala,
kjer smo se s Titom ključovalno uprli.
Veš, kje je Balkan, Jugoslavija na
Balkanu.

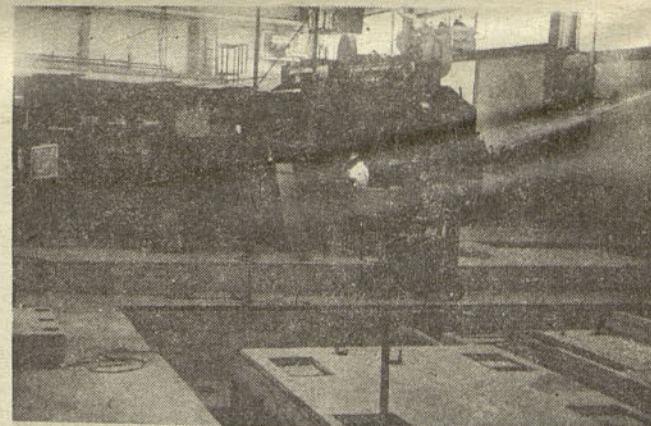
Dežela socializma. Lahko greš po vodi ali po
zraku. Pridi in glej.

S krvjo je zapisana naša resnica.
Glej in pretehtaj, karkoli želiš.
Lepa je ta dežela. Meni najljubša. V njej
smo,

daljni tovariš, umirali tudi zate.
lepa je ta dežela. Socializem na Balkanu.
V njej smo sanje in kri tudi zate dajali,
tovariš.

Gradbišče nove livarne

Montaža

Nakladalec

Naši petdesetletniki

V novembru sta praznovala 60. rojstni dan dva naša delavca:

Anton Žumbar iz tozda Tovarna glinice in Janez Bezjak iz tozda Vzdrževanje.

Z Abrahamom pa se bodo srečali:

Franc Rožman iz tozda Proizvodnja aluminija, Franc Žinko iz tozda Predelava aluminija, Franc Vehovar iz tozda Vzdrževanje ter Katarina Kmetec, Franc Vuk in Karel Levanič iz DSSS.

Vsem iskreno čestitamo in želimo prijetno praznovanje.

aluminij

Izdaja delavski svet tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Janez Bedrač — predsednik, Franc Vreže, Lili Hojnik, Pavla Metličar, Viktorija Petauer, Ivan Obrar, Anton Zadravec, Franc Selinšek, Vera Peklar — odgovorna urednica — Fotografije: Stojan Kerbler, dipl. ing. — Tehnični urednik: Franček Štefanec — Tisk: ZGEP »Pomurski tisk«, TOZD tiskarna, Murska Sobota — člani kolektiva in upokojeni dobivajo list brezplačno — Rokopisov in slik ne vračamo. Naklada 2.700 izvodov. Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1975.